

Colligatum 1.

KLEBELSBERG COLLIGATUM

GYŰJTEMÉNYES KÖTET

1.

KLEBELSBERG KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM
Kaposvár, 2012

© Klebelsberg Középiskolai Kollégium
Alkotó szerkesztő: Gálovics Edit

Tartalom

Az Arany János Tehetséggondozó Program a Klebelsberg Középiskolai Kollégiumban	7
Intézményi mentálhigiénés program működtetése, tapasztalat – jó gyakorlat bemutatása	14
Portfólió és egyéni fejlesztési terv használata az Arany János Tehetséggondozó Programban	20
Intézményi Tehetséggondozó Program.....	28

GÁLOVICS EDIT

Az Arany János Tehetséggondozó Program a Klebelsberg Középiskolai Kollégiumban¹

BEVEZETÉS

A Klebelsberg Középiskolai Kollégium 2003. augusztus 31-től fogadja tanulóit. Pedagógiai küldetésének Klebelsberg hagyatékát tekinti: *„A magyar nemzet nem elég gazdag ahhoz, hogy egyetlenegy komoly tehetséget is elkallódni hagyjunk.”*

Diákjaink elsősorban Somogy megyében élő vidéki diákok, akik általános iskolai tanulmányaik során tehetségeseknek mutatkoztak a gimnáziumi vagy szakközépiskolai képzésre, jó alapkészségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy sikeresen érettségizzenek, és a felsőoktatásban tanuljanak tovább. Kollégiumunk a gimnáziumi képzések biztos hátterét nyújtja tanulóinak. Úgy érezzük, jó kapcsolatot alakítottunk ki a megye általános iskoláival, hiszen a kollégium jó hírnévvel büszkélkedik az ide jelentkezők körében, nemcsak az AJTP-ben részt vevő, hanem a többi diák esetében is. Komoly energiákat fektetünk abba jelenleg is, hogy a tehetséges diákok ne kallódjanak el Somogyban, és a tanulók jól beilleszkedjenek a középiskolák világába..

Kollégiumunk a kezdetektől fogva részt vesz az Arany János Tehetséggondozó Program-ban, társintézményünkkel, a Táncsics Mihály Gimnáziummal közösen szervezzük a diákok életét. A kollégium kiváló tárgyi és személyi feltételekkel rendelkezik ahhoz, hogy méltó tagja legyen és maradjon az AJTP intézményi hálózatainak. A kollégium tanulmányi átlaga rendszerint 4 egész felett van. A program diákjaival rendszeresen részt veszünk a különböző tehetséggondozást segítő versenyeken, az iskola főleg a tantárgyakhoz kötődő, a kollégium pedig a többi megmértetésre készíti fel a tanulókat. Az elmúlt tanévben számos egyéni jó helyezést értünk el az AJTP Országos Művészeti Fesztiválon, illetve már elnyertük a legeredményesebben felkészítő kollégium elismerő AJTP plakettjét is.

¹Kaposvár, Álmos vezér u. 1. www.klebi.sulinet.hu

A Klebelsberg Középiskolai Kollégium 2008 óta tagja az országos Tehetségpont hálózatnak is. Az akkreditáció eredményeként kiváló minősítésű regionális tehetségpontként tevékenykedik, így a tehetséges tanulók felkutatását, programba irányítását több oldalról is támogatjuk.

INFRASZTRUKTÚRA ÉS SZAKMAI KÖRNYEZET

Tárgyi feltételek tekintetében: 448 főt tudunk fogadni, köztük 16 mozgáskorlátozott tanulót is. A tanulók 4 ágyas szobákban, tanulószobákban, közösségi terekben készülhetnek tanulmányaik sikeres teljesítéséhez. 10.000 kötetes könyvtárunk, tornacsarnokunk, kondicionáló termeink és uszodánk van. Közel 70 számítógép segíti a diákok felkészülését, információéhségét a kollégiumban. A tanulók egyharmada az AJTP-ben részt vevő diák.

Nevelőtestületünk 22 fős, ebből 17 fő csoportvezető tanár, 1 fő pszichológus, 1 fő könyvtáros és 3 fős a vezetés. Nevelőtestületünk tagjai aktív és kezdeményező szerepet töltenek be a pedagógiai munkában. Adaptív szemléletünkben meghatározónak tartjuk a tanulói szükségletek figyelembevételét és az értékorientációt. Tanulásszervezési folyamat lényegét abban látjuk, hogy a pedagógus tudja összhangba hozni, harmonizálni (szervezési, oktatási és nevelési) tevékenységeit diákjai alapvető szükségleteivel.

Rendszeresen képezzük magunkat a korszerű módszerek megismerésével és alkalmazásával is. Elsősorban közvetlenül a kollégiumi munkában hasznosítható képzések érdekelnek bennünket, ugyanakkor támogatjuk az egységes szemlélet alakítását segítő képzéseket. Minden tanárunk részt vett tanulásmódszertan, konfliktuskezelő és projekt-módszer képzéseken. Jellemzők a belső továbbképzések és műhelymunkák, amikor jó gyakorlatainkat osztjuk meg egymással. Sokat tanulunk az AJTP-ben alkalmazott módszerekből, önismereti és tanulás-módszertani foglalkozásaiból, amelyekhez megfelelő szakemberekkel rendelkezünk, így nemcsak ezeknél a tanulócsoportoknál, de valamennyi közösségnél hasznosítani tudjuk tapasztalatainkat. Komoly energiákat mozgósítunk további szakmai adaptációk megtételére. Innovatív szemléletünket referencia-intézményként is bemutatjuk a kollégiumok körében. Pedagógusaink nagy hangsúlyt fektetnek az egyéni képességek feltárására, erősségek és gyengeségek alapján a fejlesztésre. Elvárás minden pedagógussal szemben, hogy a hozzá tartozó diákról a hatékony munkához és neveléshez szükséges információkkal rendelkezzen, ne csak a tanulmányi előmenetelével foglalkozzon, de vegye észre a tanuló kreativitását, esetleges rejtett tehetségét, és személyiségével járuljon hozzá a tanulók motiválásához és önis-

meretéhez. Pedagógusainkat támogatja a kollégium által foglalkoztatott pszichológusunk, aki az egyéni foglalkozások és tanácsadások mellett szakmai segítséget, egyéni konzultációs lehetőséget is nyújt a nevelőtestület tagjainak.

EREDMÉNYEK

Eredményeink, értékeink között tartjuk számon, hogy

- az AJTP keretében az egyik legjobb beiskolázási tevékenységet végezzük országosan (5 évfolyamon 124 tanuló 2009/2010-es tanévben, 138 tanuló a 2010/2011-es tanévben), ez tanulóink több mint 30%-a;
- az AJTP országos Művészeti Fesztiválon 2008-ban a legeredményesebben felkészítő kollégium 1. helyezés, 2009-ben 2. helyezés, színjátszás kategóriában évek óta első helyezések vagy különdíj értékeli munkánkat;
- minden kiemelten tehetséges tanulóra egyéni fejlesztési tervet készítünk, és ennek alapján dolgozunk velük – ez érinti az összes AJTP tanulót (138 fő AJTP) és további kb. 60 fő kollégistát is;
- tanulói portfólió kialakításával szervesen foglalkozunk az AJTP csoportokban;
- strukturált és értékteremtő programhétvégéket valósítunk meg az AJTP csoportokban;
- a „Legügyesebb kollégium és kollégista” országos vetélkedő összesített 2. helyezését értük el 2009-ben, 2008-ban, 2007-ben;
- minden tanulót úszni tanítunk, ezt oklevéllel ismerjük el;
- évente 20-25 tehetséggondozó szakkört és foglalkozást szervezünk, intenzív tehetségműhelyek honosodtak meg festészet és zene területén ;
- minden tanulónk részt vesz valamilyen projekt-munkában a 11. évfolyamon;
- belső tudásátadásra szakmai műhelyeket működtetünk, hálózatépítő hétvégét szervezünk,
- képzéseket fogadunk be, szupervíziót alkalmazunk;
- kiemelt figyelmet fordítunk az egyéni fejlesztésekre, pszichológusi és tanári támogatással jó gyakorlatokat adaptálunk;
- részt veszünk országos szakmai pályázatokon és konferenciákon, bemutatjuk saját gyakorlatunkat, együttműködünk az OFI fejlesztési elképzeléseiben (AJTP, MAGprojekt, Biztonságos iskoláért, mediáció);
- néhány kollégánk meghatározó szerepet tölt be más intézmények fejlesztési programjában, ahol témavezetőként, trénerként, szakértőként vagy tanácsadóként hasznosítja szakmai tapasztalatait;

- évente szervezünk Klebelsberg Pedagógiai Nap elnevezéssel regionális szakmai konferenciát (idén 7. alkalommal);
- Magyar Tudás - Magyar Hatalom Alapítvánnyal támogatjuk a kollégiumi-, illetve tanulói értékteremtést az alapítvány célkitűzéseinek megfelelően;
- a Kaposvári Tudósklubbal történt együttműködés keretében járt nálunk Horn Péter akadémikus, Papp Lajos szívsebész-professzor, Zrínyi Miklós a kémia tudományok doktora,
- Kassai Lajos Iovás-íjász, vagy a Kaposvári Egyetem oktatói és művésztanárai, akik maguk is tartanak itt felkészítő foglalkozásokat (Balvin Nándor, Balogh József, Gombos Péter);
- szakmai bemutatókkal és írásokkal jelenünk meg egyre több helyen (AJTP konferenciák, Kollégiumi országos és regionális konferenciák, Iskolapszichológusi konferenciák, Önfelkészítő intézmények);
- tehetséggondozó jó gyakorlatunk megjelenik az ország 10 jó gyakorlatát bemutató kiadványban (folyamatban).

PROGRAMHÉTVÉGÉK A „KLEBIBEN”

A programhétvégék szakmai szempontból komoly lehetőséget jelentenek a tanulók személyiségének formálásában. Egyrészt új szituációban, közös programok keretében történik a csoportnak, mint közösségnek a formálódása és az egyének megnyilvánulása. Az adaptivitás elvét figyelembe véve, a tanulói alapszükségletek nem kerülhetik el figyelmünket. Szívesen építünk a tanulók kompetenciáira, velük együtt alakítjuk a programokat. Arra is tanítjuk őket, hogy felelős döntéseket hozzanak életükben, autonóm személyiségük minden élethelyzetben mutakozzon meg a keretek és lehetőségek összhangjában. Szándékaink szerint egy olyan megerősítést is szeretnénk megismertetni velük, ami a kapcsolati tőke erejében rejlik és hosszú távon komoly erőt képviselhet életük alakulásában. Azt is mondhatjuk, hogy ennek megléte minden tanulói és tanári megnyilvánulásban szükséges. Éppúgy, mint a programhétvégék esetében, amikor egy-egy alkalommal a tanulói énképet építjük, s egyben erősítjük a személyes kompetenciákat. Természetesen a programhétvégét szervező pedagógusoknak is komoly kihívást jelent a hétvégék megvalósítása: szervezniük kell 30 fő szakmai programját, gazdálkodniuk kell a rendelkezésre álló összeggel, felügyeletet kell ellátniuk több mint 48 órán keresztül, és higgadtnak kell maradniuk az apró-cseprő problémák megoldásában. A diákok ilyenkor nem utaznak haza, néhányuknak nehézséget okoz a család, a barátok hiánya, így sokuk előnyben részesíti a programhétvége lehetőségét.

A programhétvégék szervezéséhez iránymutatást a hatályos rendeletek és helyi elvárások adnak számunkra. A kollégium pedagógiai programjában kijelölte a ke-
reket, amelyek tartalmi kibontása már a csoportvezető és a csoport feladata.

Az alábbi összesítő táblázat évfolyamonként mutatja be a programhétvé-
gék rendszerét.

1. SZÁMÚ TÁBLÁZAT					
	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam
augusztus	Zánka				
szept.	Pszí túra	Pszí túra	Pszí túra	Pszí túra	Pszí túra
október		Portfólió	Kulturális	Kulturális	
november		Kulturális	Portfólió	Portfólió	
december	Advent	Advent	Advent	Advent	Advent
január	Sí-tábor			Educatio kiállítás	Educatio kiállítás
február			Protokoll		
március		Intenzív nyelvi			
április	Megyei körút	Kívánság hétvége	Intenzív nyelvi	Kívánság hétvége	Kívánság hétvége
május		Nyugat-Magyarország	Dél-Alföld	Északkelet-Magyarország	
június	Fesztivál	Baja vízi-tábor		Horvátország	
augusztus			Erdély		

Fontosnak tartjuk, hogy minden csoport a tanév elején vegyen részt egy őszi túrán. Nem határozzuk meg előzetesen, hogy hol és hogyan valósuljon meg a túra, de a közösség építésére nagyon jónak tartjuk a közös mozgást és élményt, a közös falatozást, egymás átsegítését a holtponatokon, és a nagy beszélgetéseket.

A kulturális hétvégék szervezésével azt szeretnénk elérni, hogy minden tanuló az öt év alatt egyszer legalább biztosan eljusson egy musical előadásra, egy balett előadásra, egy opera előadásra, megismerje a Nemzeti Színházat, vagy más budapesti és vidéki színházi élményben is részesüljön a helyi színház bérletes látogatása mellett.

A portfólió-hétvégék a rendszerezés hétvégéi. A tanulók tükröt állítanak maguk elé, összerendezik az elmúlt időszak sikereit és élményeit, értékeli azo-

kat. A munkafolyamat során videofelvételt készítenek magukról, okleveleket szkennelnek, írásokat és képeket gyűjtenek az életükből, teszteket helyeznek el, végigtekintik az elmúlt időszak főbb eseményeit és történéseit, megbeszélnek és értékelik a számukra meghatározó dolgokat. Az énkép fejlődésének, az önértékelés, a jellemformálás, és egyben a pályaorientáció fontos eszközének tekintjük a tanulói portfóliókat.

Az Advent időszakában megszervezésre kerülő programhétvégén a várakozás és az ünnepi készülődés hangulata jellemző. Közös ünnepi vacsorával, ajándékkal kedveskedünk a diákoknak, próbálunk emlékezetes pillanatokat szerezni, ily módon mintákat és lenyomatot hagyni bennük jelen és jövőbeni családjuk támogatására.

A protokoll hétvége a 11. évfolyamosok speciális hétvégéje. Szituációs játékok formájában hívjuk fel a diákok figyelmét azokra a jelenségekre, amelyek a csoport életében még nem tudatosult vagy helytelenül rögzült viselkedést mutatnak. A csoport kreativitásából építkezve a gyakorlatban is erősítjük a helyes magatartásformákat

Az intenzív nyelvi hétvégék célja a tanulók idegen nyelvi kommunikációjának fejlesztése. Az intenzív nyelvi hétvége attól intenzív, hogy az adott célnyelven szabad csak beszélni. Kiváló partnerre találtunk a Compass Egyesületben a hétvégék szervezéséhez, ők önkéntes fiatalokat küldenek hozzánk, akikkel csak a célnyelven lehet a közös feladatokat megoldani. Mindig aktuális téma a közös munkában az önkéntesség, a más országból érkezett fiatalok kultúrája és szokásai, de az érettségi társalgási témák sem maradnak ki a sorból. Többnyire kiscsoportokban és nagyobb csoportszinten is tevékenykedünk játékos formában, oldva a megszólalás gátjait.

A kirándulások strukturált megjelenését az iskolai osztálykirándulásokkal való összhangteremtés inspirálta. A természeti és történelmi helyek megtekintésével azokat a különlegességeket célozzuk meg, amelyek a klasszikus kirándulási útvonalak mellett speciális elemeket is tartalmaznak. Felkeressük az AJTP-ben található társintézményeket és viszontfogadjuk őket. Az útvonalak kialakításában megkeressük azokat a kapaszkodókat, amelyek érdekességeik által felkeltik a tanulók figyelmét, aktuálisan ösztönöznek a megtekintésre. Közben megtapasztalják az utazás-szervezés örömeit és nehézségeit, teret adunk az operatív megvalósításban kezdeményező szerepet betöltő diákoknak, építünk az önszerveződő erőre és a toleranciára.

A hazai emlékhelyek megismerése mellett határon kívüli területekre is eljuttatjuk diákjainkat. Erdély megismerésében bejáratott útvonalon haladunk a 11. évfolyamosokkal, és az Istria természeti szépségeit és történelmi értékeit is

megmutatjuk a 12. évfolyamosoknak. Az évfolyamok legkiválóbb tanulóit minden év júniusában külföldi jutalomútra visszük. Ez komoly motivációt jelent a diákok körében, hiszen ez alkalommal a kollégiumi kiemelkedő teljesítmények kerülnek elismerésre.

A megyei körutazás a 9. évfolyamosok állandó programja. A csoportban lévő tanulók településeit keressük fel ezen a hétvégén. Megismerkedünk szűkebb környezetünkkel, a helyi sajátosságokkal, a küldő általános iskolákkal, a tanulók családjával.

Bajára vízi-táborba visszük tanulóinkat, ahol kajakozni és kenuzni tanulnak. A rendelkezésre álló egy hét alatt többnyire minden diák megkedveli ezt a sportot, megismerik a közvetlen környezet természeti szépségeit és veszélyhelyzeteit, és megtanulnak egy csónakban evezni. Szívesen vesznek részt diákjaink a későbbiekben más barangoló-túrákon is, amelyet tanáraink szerveznek a Drávára vagy a Rábára, vagy akár a közeli Deseda-tóra. A vízi-tábort megelőző évben minden tanulót megtanítottunk úszni a kollégiumban, a szükséges vízbiztonság elérése érdekében.

HUJBER TAMÁSNÉ, GÁLOVICS EDIT

Intézményi mentálhigiénés program működtetése, tapasztalat – jó gyakorlat bemutatása

A Klebelsberg Középiskolai Kollégium 2003/2004-es tanévben kezdte meg működését. Somogy megye több mint 100 településéről fogadjuk azokat a diákokat, akik Kaposvár középiskoláiban tanulnak. Tanulóink (432 fő) közül az idei tanévben 304 diák az, aki hátrányos helyzetű valamilyen okból. A kollégiumban az Arany János Tehetséggondozó Programban résztvevő diákjaink száma jelenleg 97 fő. A különböző szocio-kulturális háttérrel érkező diákok megtanulják kollégiumunkban a társas együttélés alapvető szabályait és szokásait, a családtól való elszakadás, az önálló élet felelős első lépéseit. Kiemelt figyelmet fordítunk tanulóink támogatására tanulmányaikban, továbbá a rend és erkölcs harmóniájának megteremtésére, hogy lehetőséget teremtve, felelős döntést tudjanak hozni életükben.

A kollégiumi élet sokféle jelenséggel szembesíti mindennapi munkája során a pedagógusokat, amelyre valamilyen módon reagálnunk szükséges. A reakció mikéntje azonban nem mindegy nevelőértéke miatt.

Az intézmény kiemelt feladatot szentel tanulóinak, dolgozóinak mentálhigiénés megsegítésének. Pedagógiai szemlélete egyaránt támogatja a tehetséggondozást, a felzárkózást. De ami a legfontosabb, érzékeli a tanulók pszichés leterhelődését, a belső feszültség levezetésének szükségességét, a tanulók életében begyűrűző problémahelyzetek feltárását, a megoldás közös kimunkálását. A csendes, visszahúzódozó szorongók, és az agresszivitással jelentkező szorongó csoportokat célzottan segíti a végletes érzelmi megnyilvánulások feldolgozásában.

Preventív jelleggel kíván élni a középiskolás korosztálynál – egyre nagyobb mértékben – megjelenő alkohol, drog problémákkal szemben, a nem megfelelő konfliktuskezelési stratégiák miatt felhalmozódott belső feszültség robbanásszerű kiútkeresésében.

A pedagógia, a pszichológia és a gyermekvédelem eszköztárával, új, innovatív megoldási stratégiák keresésével és alkalmazásával kíván fellépni a tanulók között jelentkező előítéletek ellen, a verbális megfélemlítés és a fizikai agresszivitás mindennemű megnyilvánulásával szemben.

A tanulók nagy számban, csoportosan fogalmaznak meg iskolai, otthoni, kollégiumi, vagy éppen kortárs csoporthoz kötődő konfliktushelyzeteket. A konfliktus megelőzésével szemben előtérbe állítjuk azok konstruktív megoldására irányuló mindennemű próbálkozást, kísérletet.

Klebensberg szavait magunkénak tekintve fogalmaztuk meg legfőbb küldetésünket: „az ifjúnak általános műveltsége legyen, ...gondolkozni és tanulni tudjon”.

Fontosnak tartjuk, hogy az itt lakó tanulók szülei biztonságban, megnyugtató környezetben érezzék gyermekeiket nálunk a rendelkezésre álló eszközrendszerünk által. Tanulóink éljenek a kollégium által kínált lehetőségekkel, képesek legyenek saját érdekeik felismerésére, életprogramjukat tudják pozitívan befolyásolni.

Hisszük és tapasztaljuk, hogy minden és mindenki nevel a kollégiumban, és az életben. Alapvetően ez jelent kihívást mindannyiunknak: hogyan tudunk megfelelni mindazoknak az elvárásoknak, amelyek rövid és hosszú távon érnek bennünket.

Módszereink:

- személyes törődés, kötetlen explorációs beszélgetések,
- heti rendszerességgel tréning jellegű csoportfoglalkozás;
- tehetséggondozást, rekreációt szolgáló szakköri foglalkozások,
- önismereti – szociális érzékenységet fejlesztő tréningek (AJTP órák),
- relaxáció, stresszoldás
- tanulás-módszertan

EGY ESET RÉSZLETES LEÍRÁSA

Tizenegyedik évfolyamos csoport szeretett volna fellépni a csoportkohéziót romboló tanulói viselkedés ellen, ami 3 fő, időnként antiszociális, deviáns megnyilvánulásait jelentette. Ez iskolai szabályellenességben, a tanórai fegyelem durva megsértésében, szélsőséges, demoralizáló magatartás- és viselkedéselemekben jelentkezett. Az eset felszínre kerülését az AJTP csoport önismereti foglalkozásain tanult technikák alkalmazása segítette megfogalmazni.

A csoportból érkező egyéni jelzés után pedagógus konzultációt hívtunk össze (osztályfőnök, kollégiumi nevelőtanár, pszichológus részvételével).

Ez követte egy – a tanulókkal lefolytatott – problémafeltárás, elemzés, megoldási javaslatok összegyűjtése, a pozitív, megvalósítható megoldások aktualizálása folyamat. A tanulók erre a 4 órás folyamatra nagyon pozitív visszajelzéssel reagáltak.

Utómunka: a 3 szélsőséges viselkedésű tanuló szüleivel egyéni konzultáció, pedagógus konzultáció a megoldások, jelek, hozzáállás tapasztalatainak átbeszélése miatt, egyéni tanulói tanácsadáson való részvétele a 3 főnek (ok feltárás, exploráció, ventillálás).

Szerződés-kötés a viselkedés megváltoztatásáért. Folyamatos ellenőrzés, értékelés, pozitív visszacsatolás, pozitív kommunikáció révén.

Egy hónap után a megoldási stratégiák hatékonyságának értékelése, korrekciós mechanizmusok. Csoportfoglalkozás a változások értékelése miatt.

A bemutatott eset és az intézményi gyakorlat innovatív elemei:

- A problémában résztvevők konszenzusra törekvő, nyílt, véleményt vállaló egyéni, kiscsoportos, csoportos konzultációja. Ez lehet tanulói, tanári, szülői. Nagyon pozitív a visszajelzés a háromszög konzultációkat illetően (osztályfőnök, nevelőtanár, pszichológus), hiszen a probléma nem vesz el
- Problémamegoldó team alakítása (szülő, osztályfőnök, nevelőtanár, tanuló, pszichológus stb. részvételével)
- Tanulói szerződés-kötés (Gordon módszere alapján)
- Pozitív kérés, érzés, negatív érzés én-üzenetben való megfogalmazása (a módszer tanítása, gyakorlása, alkalmazása, értékelése)
- Csoportos relaxáció, zenehallgatás, imagináció a feszültség, distressz csökkentésére
- Folyamat-tervezés (PDCA-SDCA ciklus alkalmazásával): a probléma első jelzésétől kezdve a problémával való foglalkozás lépéseinek megtervezése, többek között a korrekciós mechanizmus beépítésével, folyamatos ellenőrzés- értékeléssel, visszacsatolással.
- Erre az évre a bejövő igények és a tapasztalatok alapján a következő témajegyzéket állítottuk össze, amellyel a csoportfoglalkozások/tréningek tervezése, tartása heti 2 óra időtartamban megvalósul (időnként pszichopedagógiai megsegítéssel, a városi iskolapszichológiai hálózat közreműködésében):

Csoportközösségek számára ajánlott témakörök:

- Személyesztelés fontossága – buktatói (társaktól, csoporttól visszajelzések fogadása, beépítése a személyiségfejlődésbe)
- Benyomások szerveződése (első benyomás, hogyan tehetsz jó benyomást valakire, szimpátia – antipátia)
- Önismeret – önértékelés (milyen típusú ember vagyok? – mennyire ismerem magamat? – tisztában vagyok-e az értékeimmel, hibáimmal stb.)
- Szocializáció – a társas helyzetekhez vezető út

- Az én-egyensúly védelmi eszközei (énvédő mechanizmusok, önkárosító stratégiák)
- Az elszigetelődés és a magány
- Szerepeink (típusa, szerepkonfliktusok, attribúció – következtetés, okkeresés: mi van a viselkedés hátterében?)
- Társas befolyásolás, attitűdváltozás (konformitás, deviancia) – serkentés,
- gátlás, lazítás, csoportok tömegként való viselkedése

Kommunikáció a csoportokban (struktúra, hovatartozás, interakciók, verbális és nonverbális kommunikáció)

- Kommunikációs gátak (pl. parancsolás, fenyegetés, prédikálás, kioktatás, bírálat, logikus érvelés, megbélyegzés, szidás stb.)
- Új utak az emberi kommunikációban: Te-közlés helyett Én-közlés!
- Megküzdési mechanizmusok, coping stratégiák (klikkalakítás, engedelmeskedés, hízelgés, kockázatvállalás, visszahúzóds,
- Konfliktusmegoldás vesztes nélküli módszere
- Kollektív tudatjelenségek fontossága (közvélemény, híresztelés, rémhír, pletyka, propaganda, divat, babona)
- Érték – értékorientáció (pályaválasztás előtt álló csoportoknak)
- Beilleszkedést segítő tréning (belépő, új csoportok számára)
- Stresszoldás – feszültségcsökkentés
- Máság elfogadása – harc az előítélet ellen (tolerancia kampány)
- Pályaválasztás – pályakép (11-12-13. évfolyamok számára)
- Alkohol és egyéb devianciák
- A nő – nemiség (nőiesség)

Az előbb ismertetett eset fogadtatása a rendszerben résztvevők részéről nagyon pozitív volt, megnyugtató, biztonságot adó (így fogalmaztak a tanulók).

A felsorolt módszerek, innovatív elemek közkedveltek, a tanulók hatékonyan éltek meg a kooperatív módszerek alkalmazását (páros, csoportos munka, véletlenszerű csoportalkotás, vitakorongok, ablak módszer, szakértői mozaik stb.).

Elsődleges célunk a szenzoros kanálítás elve alapján minél több érzékelő csatorna bevonása egy-egy téma megközelítéséhez (pl. konfliktus témakörben csoportmunka, konfliktus felfedezése képzőművészeti alkotásokban, zenében, motoros megnyilvánulások, szoboralkotás, szépirodalmi művek elemzése, kollázs- montázs készítése, fotókészítés, drámapedagógiai elemek használata, szituációelemzés, szerepjáték, saját élmény.)

Mivel a középfokú oktatás erre még mindig kevés figyelmet szentel, ezért impulzív a fiatalok számára. Az egy tanulóra jutó aktív idő nagyon magas a foglalkozásokon, ezt a tanulók pozitívan értékelik.

A MEGVALÓSÍTÁS SORÁN FELLÉPŐ NEHÉZSÉGEK, PROBLÉMÁK

Nehézséget jelent az optimális környezeti feltétel biztosítása (pl. relaxációhoz a zavartalan, nyugodt csend).

Problémát okozott többször, hogy a technikai feltételek nem álltak rendelkezésre, illetve komoly szervezést igényelt (pl. kerekesszékek beszerzése a más-ság elfogadása tréninghez, projektor egyeztetése, alapanyagok, egyéb más technikai erőforrások elérhetősége). Ezt a problémát folyamatos egyeztetéssel, tervszerű beszerzéssel megoldottuk.

Tanulókkal való szabad időszáv egyeztetése (pl. szakkörök, sportfoglalkozások azonos időpontban vannak)

Tanulói bizalom elnyerése (a titoktartás alkalmazásával).

Pedagógus konzultáció során a szubjektivitást minimumra csökkentő konstruktív hozzáállás, együttműködés megvalósítása.

Pedagógus – pszichológus munkakapcsolat optimalizálása

Vannak olyan események, ahol a visszajelzés folyamatos: pl. relaxáción minden feladat után, önismereti csoportfoglalkozásokon minden foglalkozás után pozitív visszacsatolás történik a jelenlevők között. Van, ahol egy-egy tematikus egység után látható a hatás (pl. 1-1 hónap, félév, ilyen a tanulás-módszertan).

Zömében nehéz a hatásvizsgálatot megtenni, de dolgozunk egy bemene-ti diagnosztikus mérőanyagon, így egy-egy csoporttal való célzott tematikus foglalkozás sorozat hatása is mérhetővé válhat. Az AJTP-s csoportjaink mérése megvalósul, többek között kreativitás, önismeret, tanulási attitűd, tanulási szokások területen. A tanulócsoporthoz többszöri mérése összehasonlítható elemzést tesz lehetővé. A kapott adatokat elemezzük, majd az érintettekkel együtt értékeljük, további feladatokat fogalmazunk meg.

A belső pedagógus-továbbképzés részeként fontosnak tartjuk egy-egy tréning megvalósításában a saját élmény szerzését. Ezeken az együttléteken meg-tapasztalhatják a kollégák, a különböző munkaformák előnyeit és hátrányait.

Csak kreatív pedagógus tud kreativitást fejleszteni. Csak nyugodt és kiegyensúlyozott pedagógus tud nyugodt, és kiegyensúlyozott légkört teremteni. Így kiemelten fontos hosszú távon a pedagógusok Helfer és Burn-out szindrómáinak kialakulási esélyeivel foglalkozni, a nevelőtestület mentálhigi-

énéjével törődni. Esetközpontú szupervíziós csoportok szerveződése szintén sok tanulságot ad. Ezekhez a feladatokhoz a megfelelő szakemberek rendelkezésre állnak.

A módszer, mint az intézmény mentálhigiénés programja adott, összetett, több tényezős, így hatásában is többértűen fejt ki pozitív erejét.

Hosszútávon egyéb kiegészítések indukálódhatnak: pl. tanári továbbképzés az életpálya és a szociális-környezeti kompetenciaterület megsegítésében 7-12. évfolyamon, tehetséggondozó tanári szakképzésben, mediáció vagy rekreáció területén való továbbképzés stb.

Tervezzük, hogy minél több pedagógusunkat érzékenyítsünk arra, hogy a konfliktusok megoldásában nem lehetünk egyedüli tényezők (direktívák), szükséges a szakemberek bevonása és a szisztematikus többtényezős megvalósítás.

TOVÁBB ADHATÓ FELADATOK, FEJLESZTÉSI ÖTLETEK

Az AJTP-ben részt vállaló pedagógusok szorosabb, mintaként bemutatott együttműködését, kiterjeszteni a programon kívüli diákok esetében is. Ehhez szükséges az intézmények hozzáállásának pozitív változása, a pedagógusok kiégésének megelőzése, a családi ház vagy a társadalom pedagógus-barát megközelítése, hiszen adott esetben ugyanarról a diákról van szó.

Fontos lenne komolyan foglalkozni a serdülő korosztályban rejlő feszültségekkel, időt és lehetőséget teremteni a velük foglalkozó szakemberek számára. Ez részben fi nanszírozási kérdés, részben pedig jó pszichopedagógusokra, pszichológusokra van szükség!

Szükség lenne pszichológusok foglalkoztatására kötelező jelleggel a kollégiumokban, akár tanulói létszámhoz kötötten, valamint az intézményvezetés felkészítésére a kezdeményezések fogadására és mentorálására, a coach szerep erősítése, amely egyidejűleg segítené a megjelenő konfliktus megoldását, a jelzőrendszer működését is.

HUJBER TAMÁSNÉ

Portfólió és egyéni fejlesztési terv használata az Arany János Tehetséggondozó Programban

Írásomban azt a dokumentációs rendszert kívánom bemutatni, amely a tanulói munka fejlesztő értékelésének, a készségek, képességek diagnosztizálásának képezi az alapját. Ennek a rendszernek a használatával könnyebben jutunk el az egyéni fejlesztési tervek szakmailag megalapozott elkészítéséhez. A portfólió alkalmazása ma a közoktatásban inkább ráérzés alapján történik, hiszen nagyon hasonlít a portfólióhoz az az ösztönös pedagógiai gyakorlat, amit az óvodákban, és időnként az általános iskolák alsó tagozatain látunk. Hogyan függ össze ezzel a gyakorlattal az egyéni fejlesztési tervek készítése? Mire van szükség ahhoz, hogy az ösztönös szintről tudatossá formáljuk pedagógiai gyakorlatunkat? Mit is jelentenek ezek a kifejezések: portfólió, egyéni fejlesztési terv? Többek között ezekre a kérdésekre szeretnék választ adni írásomban.

FOGALOMTISZTÁZÁS

Portfólió: a MAG program¹ (Bognár 2005) filozófiája szerint a portfólió a tanulói munkák olyan célirányos gyűjteménye, amely bemutatja készítőjének erőfejtéseit, fejlődését és eredményeit egy vagy több területen. A tanulónak részt kell vennie a tartalom összeállításában; a gyűjteménynek tartalmaznia kell a dokumentumok kiválogatására szolgáló szempontrendszert, az értékelési szempontokat és a tanulók önreflexióit.²

A tanári mesterképzésben használt portfólió definiálásra Dr. Lénárd Sándor az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának oktatója a következő definíciót használta:

- hallgatói munkák rendezett válogatása,
- tanári kompetenciák változását igazoló, bizonyíték – gyűjtemény,

¹ Megelőzés – alkalmazkodás – gondoskodás című holland-magyar együttműködésben zajló projekt

² <http://mag.ofi.hu/magtar-otletek/portfolio>

- a képzés különböző pontján, eltérő kontextusokban készült anyagok archiválása,
- mely minden esetben reflexióval párosul.³

Az Eszterházy Károly Főiskola honlapja így mutatja be az E-portfóliót hallgatóinak: „A hallgatói oktatási portfólió a hallgatók adott időszak alatt létrehozott dokumentumainak szelektált vagy szelektálatlan gyűjteménye. A dokumentumok többsége a tanulási folyamatához szorosan köthető, ugyanakkor tartalmazhat objektív és szubjektív elemeket egyaránt” (Csernai 2011).

Ahogy Schüttler Tamás írja, a portfólió nem lehet csak dokumentációs eljárás, hanem egy szervezési modellé lép elő, amely katalizálja a tanuló önálló tudáskonstruáló tevékenységét. Attitűdváltást eredményez, megtanítja a pedagógust egy folyamat konstruktív szemléletére, és a hozzá kapcsolódó fejlesztő értékelésre. A módszer legnagyobb értéke, hogy fejleszti a tanulók önértékelését, elősegíti reális énképük kialakulását (Schüttler 2009).

MAPPA PORTFÓLIÓ RENDSZER GYAKORLATI FELÉPÍTÉSE, MŰKÖDTETÉSE

Ez a fogalmi sokszínűség egyre teljesebb képet ad a portfóliók gyakorlati alkalmazásának szükségességéről. A hétköznapiakban, ami a pedagógiai folyamat megértését követő cselekvéssel telik, a portfóliók alkalmazását tervszerűen végezzük – jelenleg az Arany János Tehetséggondozó Programban részt vevő tanulók esetében. Mint megannyi újdonságot, ezt is az AJTP-nél próbáljuk ki, és a próbaév letelte után, értékelve a bevezetés menetét, mint bevált gyakorlatot használjuk majd a Klebelsberg Tehetségpont tehetségfejlesztő munkájába bevont tanulók esetében is.

A mi gyakorlatunkhoz közel áll az a mappa portfólió rendszer, amelyről – részben – a budapesti Mérei Ferenc Általános Iskola pedagógusa, Görög Katalin (2005) is ír.⁴

Ha van magyarázat egy feladatra, akkor könnyebb szót érteni azokkal a középiskolás tanulókkal, akiket érint a többletmunka. Mert többletenergia-ráfordításról van szó, egy jövőben megtérülő befektetésről. Olyan gyűjtőmunkáról, amihez a jövőben többször kell majd fordulni, és különböző szempontok szerint kell belőle információkat leválogatni.

³ Elhangzott Pilisborosjenőn 2010. december 11-én tartott előadásán

⁴ Görög Katalin (2005): Mapparendszer – portfóliók In Szilágyi Edit (szerk.)(2005): Például – pedagógusok gyakorlati példái a személyközpontú szemlélet iskolai megvalósítására, SuliNova Kht. Budapest 129-133.

Minden kezdeti ellenállás megszűnik akkor, amikor ráébrednek arra, hogy ez nem az iskoláról, nem a kollégiumról szól, hanem róluk. A portfólió nyers összerendezésének középpontjában ők állnak a, és ez az egocentrikus struktúra összecseng gondolkodásmódjukkal. A különböző évfolyamokon különböző feladatok társulnak a portfóliós programhétvégéhez. A portfóliók elkészítésének ütemezését az 1. táblázat mutatja be.

1. táblázat: A portfóliók ütemezése évfolyamonként			
ÉVFOLYAM	PRIORITÁSOK	MAPPA	TARTALOM
9. évfolyam ősz-i időszak	Általános iskolai időszak bemutató mappájának létrehozása – legfontosabb eredmények, elért célok	Bemutató mappa: Általános iskola Szabadidő – hobbi Értékelő mappa: tesztek, mérési eredmények (ami itt az egyéni fejlesztési tervhez szükséges bemeneti diagnosztikai mérési adatokat tartalmazza)	oklevelek, emléklapok, érmek, jutalomkönyvek, dícsérek, bizonyítvány, ellenőrző, tanulmányi verseny eredmények, pedagógiai jellemzés, legfontosabb események, legszebb pillanatok, alkotások, fotók, videó felvételek stb.
9. évfolyam tavaszi időszak	A teljes gyűjtőmappa anyagának összerendezése Portré, videó, interjú hangfelvétel készítése mindenkiről	Nincs mappa rendszer, csak egy gyűjtőmappa, amibe év közben folyamatosan kell elemeket elhelyezni. Ennek megértése a tanulókkal fontos lépés.	Különböző életterek bemutatása, központban az ÉN áll.
10. évfolyam ősz-i időszak	9. évfolyam anyagának összerendezése (Kollégiumi preferált terület 9. évfolyamban: úszásoktatás)	Tematikus tartalmi mappák: család/otthon gimnázium – tantárgyi almappákkal kollégium mérések médiatár (fotó, hangfelvétel és videó gyűjtemény) Bővíthető tovább a szabadidő/ sport/hobbi terület	A fenti tartalmi elemeken kívül berakható(ak) pl.: esemény leírások, standardizált mérőanyagok és eredményeik, tesztek, dolgozatok, tanári visszajelzések, vállalások, önkéntes munka, programhétvégék, szereplések, szülői interjú, családlátogatás tapasztalata, önreflexiók; úszás eredményességének mérési eredménye, emléklap
10. évfolyam tavaszi időszak	A 10. évfolyam anyagának folyamatos gyűjtése	Gyűjtőmappa a 10. évfolyam anyagához	Különböző életterek bemutatása, központban az ÉN áll. A tanulóval foglalkozó pedagógusok szóves értékelése az aktuális tanévben végzett munkáról
11. évfolyam ősz-i időszak	A bevált algoritmus szerint a 10. évfolyam anyagának összerendezése (Kollégiumi preferált terület a 10. évfolyamon: szakköri tevékenység)	A tematikus tartalmi mappák bővítése a 10. évfolyam anyagával	Önreflexiók elkészítése, tanári visszajelzések gyűjtése, szóves értékelések Szülővel végzett megbeszélések feljegyzései Egyéni fejlesztési terv aktualizálása Szakköri munka értékelése, produktumok (fotók)
11. évfolyam tavaszi időszak	Fakultáció – választáshoz, érettségi tantárgyak előzetes tervezése, pályaaorientáció információi	Tanulási célok mappa AJTP FELEZŐ (bemutató tábló készítése)	Minden olyan tartalmi elem szükséges, ami segíti a tanuló fakultáció választását, jövőképet, célkitűzést, a hátralévő feladatok ütemezését, pályaaorientációt. Kiállítás rendezése: az 5. év első felének eredményeiből, legszebb pillanataiból 50x70cm-es tábló elkészítésével

1. táblázat: A portfóliók utemezése évfolyamonként			
ÉVFOLYAM	PRIORITÁSOK	MAPPA	TARTALOM
12. évfolyam ősz-i időszak	A bevált algoritmus szerint a 11. évfolyam anyagának összerendezése (Kollégiumi preferált terület a 11. évfolyamon: projekt munka)	A tematikus tartalmi mappák bővítése a 11. évfolyam anyagával	Önreflexiók elkészítése, tanári visszajelzések gyűjtések, szöveges értékelések Szülőikkel végzett megbeszélések feljegyzései Egyéni fejlesztési terv aktualizálása Projekt dolgozat
folyamatosan	Fókuszban: jövőkép célok pályaaorientáció önkéntes munka	Érettségi tantárgyak folyamat mappája	A mappa megalkotása azt a célt szolgálja, hogy aktualizálja a tanulói erőforrásokat a sikeres érettségi elérése érdekében
13. évfolyam ősz-i időszak	A bevált algoritmus szerint a 12. évfolyam anyagának összerendezése	A tematikus tartalmi mappák bővítése a 12. évfolyam anyagával Új tartalmi mappa beiktatása: Pályaaorientáció	A pályaaorientáció tartalmi mappába kerül(nek) elhelyezésre: a kapcsolódó tesztek, mérőanyagok, egyéni pályaválasztási tanácsadás feljegyzései, Munkaugyi Központ pályaválasztási eredménye, adatai; önéletrajz (többféle), motivációs levél, referencia levél, videofelvétel egy állásinterjú szituációs játékról stb.
13. évfolyam tavaszi időszak	Portfólió összerendezése	Középiskolai bemutató mappa elkészítése Bemutató tablő kiállítása	Célja: a tanulói értékeinek bemutatása akár továbbtanulás, akár a munkába állás céljából

ÉRTÉKEŐ MAPPA:

tartalmazza azokat a tanulói eredményeket, adatokat, mérési számokat, amelyeket a tanuló egyéni fejlesztési tervéhez visszacsatolunk

GYŐJTŐ MAPPA:

a tanulói munkák teljességre törekvő gyűjteményét tartalmazza – legfontosabbak elektronikus formában is rögzítettek

BEMUTATÓ MAPPA:

a tanuló a pedagógussal közösen kiválasztja a gyűjtő mappából azokat az elemeket, amelyek a legjobban sikerült tanulói munkák, eredmények

1. ábra. A mappák alaprendszere

Az összefoglaló táblázat információiból látható, hogy az egyes évfolyamokon más-más prioritással készülnek/egészülnek ki a portfóliók. Ezekkel összhangban van a mappa-rendszer, amelynek hármastagozódását az 1. ábra mutatja be (Hujber 2010).

Ez a hármas felosztás, mint gyűjtő mappa, bemutató mappa és értékelő mappa végigvonul az AJTP 5 évfolyamán. Időről időre le kell bontani, és aktuális tartalmakkal kell megtölteni.

Az egyes mappák jellemzői a következők:

Gyűjtő mappa:

- funkciója központi, innen indul ki minden tartalmi mappa összerendezése;
- ha az alap, gyűjtő mappa hiányos, akkor a belőle építkező mappák sem mutathatnak a tanulóról teljes képet;
- az információk tárházát jelenti, az elektronikus rögzítő felület által adott formátumok felhasználásával:
 - *dokumentumok*: a tanuló összefoglaló írásai, reflexiói, események, történekek bemutatása; jellemzések, önéletrajz, motivációs és referencia levél
 - *Excel tábla*: ami tartalmazza évenként a tanulmányi előmenetelét – félévi, év végi, tantárgyi bontásban;
 - *képek*: a tanuló jelenlétéről, eredményességéről; a 3D-s tárgyak fotózása, egyéb dokumentumok (pl. dolgozatok, felmérések, esszék, oklevelek, emléklapok) szkennelése; hangulatok, érzések megörökítése, az 5 év folyamatos dokumentálása
 - *videofelvételek/hangfelvételek*: mindez az önismeret, önelfogadás, önértékelés támogatásaként készül a tanulókról. Ezt a csoportban visszanezzük, elemezzük a nonverbális és verbális kommunikációs sajátosságokat, a beszéd vokális csatornáit. Az évenkénti felvétel lehetőséget biztosít a tanulók külső fejlődésnek nyomon követésére, segíti az integritás megvalósulását.

Fejlődési mappa: alapvető célja a tanuló fejlődését, előrehaladását bemutatni, az adatok összehasonlító elemzését tartalmazhatja.

Folyamat mappa: bármilyen nevelési – oktatási folyamatra aktualizálható, az egyes területekhez tartozó építőelemek alkotják. Nálunk az érettségi tantárgyak folyamat mappája található meg, a fejlődési grafikonnal, eredményekkel, fejlesztési pontokkal, ami az egyéni fejlesztési terv részét képezi.

Középiskolai bemutató mappa: a tanuló legeredményesebb működését mutatja, eredményekkel, részletekkel, a középiskolai év zárásaként, készülve a felsőoktatásra, felsőfokú szakképzésre, illetve a munkába állásra. Fontos prioritásokat élvez benne a különböző készségek, kompetenciák bizonyítása, az egyének összetettségét, sokszínűségét mutatva. Ezt nemcsak elektronikus, hanem nyomtatott formátumban is elkészítik a tanulók, hiszen viszik magukkal életük következő állomására.

Bemutató tabló: időben kétszer, 2 és fél, valamint 5 év múlva AJTP FELEZŐ és Záró címmel kiállítás készítése az egyénenként elkészült tabló 50x70cm-es keretezett formátumában. A tablók, vagy posztterek alkalmasak arra, hogy a válogatás után minden tanuló a saját arculatát egyedi formában mutassa be.

Értékelő mappa: szerepe kiemelkedő az egyéni fejlesztési tervek készítéséhez. Felépítéséhez segítséget nyújt a 2. táblázat.

1. táblázat: Az értékelő mappa lehetséges elemei			
MÓDSZER	ÜTEMEZÉSE	BEMENETI DOKUMENTUM	KIMENETI DOKUMENTUM
Megfigyelés	minden tanév eleje, félév, év vége	megfigyelési szempontsor (külső, viselkedés, magatartás, beilleszkedés stb.)	megfigyelés rögzítése az egyéni fejlesztési tervben, mint aktuális állapot
	családlátogatás	családlátogatás szempontsora	írásbeli feljegyzés
Kérdőív	9. év eleje – tanulói, szülői; idősebb új tanulók esetén belépéskor	év eleji információs kérdőív	csoportonként összesített, kiértékelt adattábla, diagramok
	9. és 11. évfolyam félév	PIEEM intézményi adatfelvétele	összesített és csoportonkénti adattábla, diagramok, kiértékelve
	tanévenként különböző témában, illetve összehasonlító elemzés készítéséhez	standardizált tesztek (az intézményi orthotékában összegyűjtve, a Pedagógiai Programban rögzítettek alapján ⁵)	adattáblák, diagramok, csoportonkénti összesítők, elemzések
Interjú/fókusz-csoportos interjú	belépéskor, illetve minden tanévben legalább 1 alkalommal – tanulói, szülői	interjúterv	írásbeli feljegyzés, rögzített hanganyag
Dokumentum-elemzés	belépéskor	osztályfőnöki jellemzés	egyéni fejlesztési terv része
		tanulói munkák elemzése – rajzok, beszámolók, versek, esszék, fotók, egyéb alkotások	elemzési szempontsor alapján írásbeli feljegyzés készítése

⁵ Az általunk használt tesztek az Intézményi Tehetséggondozó Programban rögzítjük, ami a Pedagógiai Program részét képezi. Ezek a tervezett diagnosztikai eszközeink a következők:

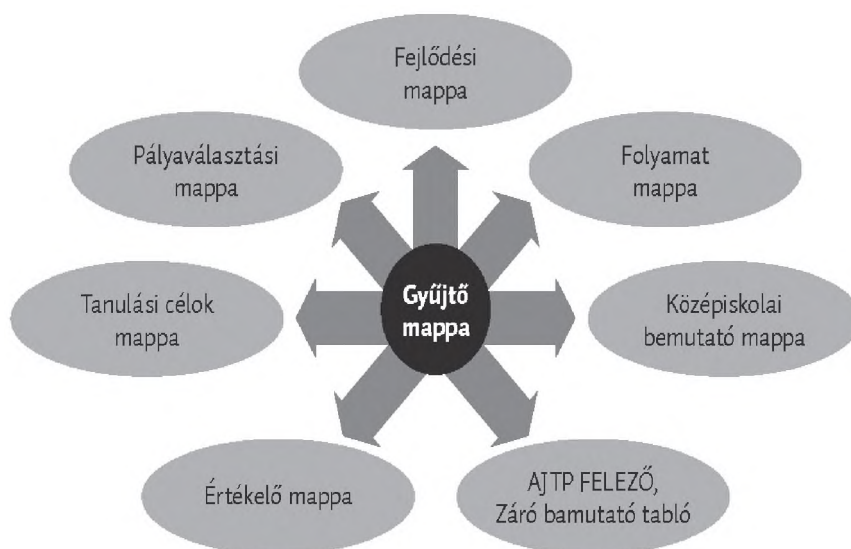
- Renzulli – Hartman skála a kiemelkedő tanulók viselkedésszempontjainak becslésére
 - Tóth-féle Kreativitást Becslő Skála (TKBS)
 - Intellektuális képességek mérése Gardner többszörös intelligenciára vonatkozó felfogása értelmében
 - CMAS szorongás vizsgálat magyarországi adaptálása
 - Coopersmith-féle önértékelés vizsgálat
 - Paivio – Harshman IDQ (Individual Differences Questionnaire) kérdőív (képelet és tanulás, azaz a kettős kódoláshoz)
 - tanulási stílus, motiváció, szociometria, értékrend, empátia, közösség iránti beállítódás stb.)
- A tesztek egy részének forrásául Dr. Tóth László (2004): *Pszichológiai vizsgálati módszerek* című könyve szolgál.

Ez az értékelő mappa tehát pótolhatatlan az egyéni fejlesztési tervek felépítése során. A bemeneti mérések adatai nagyon fontos diagnosztikai jelentőséggel bírnak. Itt vesszük számba az Arany János Tehetséggondozó Programban található központi mérési eredményeket is.

Ezek az adatok szolgáltatják annak a stratégiának az alapját, amely egy adott tanév időtartamára, a tanulókkal való tudatos szakmai kapcsolat tervezéséhez szükséges. Ez sokkal több, mint tervszerű dokumentáció, hiszen attitűdváltást is kíván a folyamatban résztvevő pedagógusok körében.

Tanulási célok mappa: ennek létjogosultságát az igazolja, hogy nehéz döntési szituációt jelent a tanulók részére a fakultációk kiválasztása, hiszen ennek már összhangban kellene lennie az érettségivel és a továbbtanulással. Ezt a tudatosságot segíti a mappa közbeiktatása, célzottan segítve prioritásokat megfogalmazni a tanulás területén.

Pályaválasztás mappa: a 12-13. évfolyamokon hangsúlyt kap egy tudatos pályaorientáció. Ennek adatai, a tanuló gyűjtőmunkája, a kapcsolódó tesztek, mérőanyagok adatai itt találhatóak. A mappa elemzése során a tanuló célzott visszacsatolást kap, ami segíti a pályaorientációját. Az egyéni pályaválasztási tanácsadások feljegyzései is itt találhatóak. A mappák AJTP-ben használt rendszerét a 2. ábra mutatja be.

2. ábra. Mapparendszer

A portfólió rendszerének helyi sajátosságokkal való működtetése képet ad arról, hogy milyen adatok állnak rendelkezésünkre az AJTP tanulóinak fejlesztésére.

téséhez, célzottan az egyéni fejlesztési terv összeállításához. A fejlesztési terv legfontosabb elemei/területei:

- személyes adatok;
- helyzetfelmérés, jelen státusz;
- tanulmányi előmenetel (9–13. évfolyamig félévi és év végi bontásban);
- kiemelkedő tantárgyi eredmények – intézkedések a tantárgyi tehetséggondozáshoz;
- javításra/felzárkóztatásra szoruló tantárgyi eredmények – intézkedések a felzárkóztatáshoz;
- mérések
 - helyi mérési eredmények
(mért terület, eredmény, csoport átlag, országos átlag),
 - központi mérési eredmények
(mért terület, eredmény, csoport átlag, országos átlag);
- továbbtanulás – pályaorientáció (választott fakultáció, tervezett érettségi tárgyak,
- továbbtanulás területe – szakma);
- fejlesztendő képességterület, attitűd – hogyan valósul meg a fejlesztés;
- tehetséggondozás (tehetséges területek, az egyéni tehetségfejlesztés irányába tett
- szakmai lépések);
- egyéb támogató programban való részvétel (pl. ösztöndíjak, mentorálás stb.);
- a tanulóval foglalkozó szakemberek megnevezése – területek.

ÖSSZEGZÉS

A portfólió és az egyéni fejlesztési terv szakmailag tehát egymásra épül. A rendszer kiépítése sok figyelmet, szakmai tudatosságot, és mindenekelőtt tanári team-munkát kíván. Nemcsak a tanulót juttatja többletfeladathoz és hozamhoz, hanem a pedagógust is. Ha egy új rendszert vezetünk be, egy új szemléletet alapozunk meg, akkor a bevezetés ütemezését körültekintően kell elvégeznünk.

A folyamat lépései (Hollósi – Szabó 2009):

1. Célok meghatározása, hozzárendelhető tartalom megnevezése
2. Folyamat ütemezése, menete
3. A feladat bevezetése
4. Anyaggyűjtés, válogatás

5. Folyamatközi ellenőrzés
6. Tanulói, tanári visszajelzés
7. Korrekció, kiegészítés

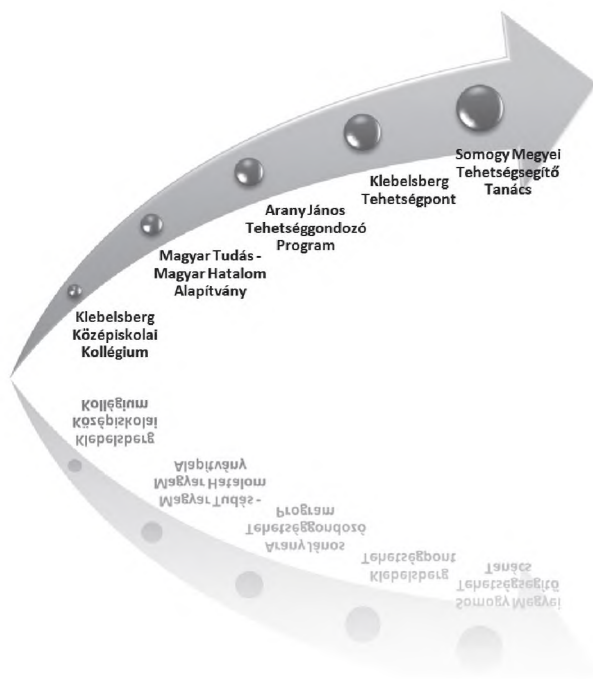
Tapasztalatunk alapján bevezetésre ajánlom a fent ismertetett rendszert az Arany János Tehetséggondozó Programot működtető intézményekben. Az intézményi sajátosságokat figyelembe véve használható mind gimnáziumi, szakképzési, valamint kollégiumi területen.

IRODALOMJEGYZÉK

- BOGNÁR MÁRIA (2005): *Félúton a MAG-program*. Új Pedagógiai Szemle, 2005. július–augusztus
- GÖRÖG KATALIN (2005): *Mapparendszer – portfóliók*. In Szilágyi Edit (szerk.) (2005): *Például – pedagógusok gyakorlati példái a személyközpontú szemlélet iskolai megvalósítására* SuliNova Kht. Budapest, 129-133.
- HUJBER TAMÁS (2010): *Intézményi Tehetséggondozó Program*. Klebelsberg Középiskolai Kollégium Pedagógiai Programjának részeként
- CSERNAI ZOLTÁN (2011): *E-portfólió bemutatása hallgatók számára* <http://eportfolio.ektf.hu/>
- HOLLÓSI HAJNALKA ZSUZSANNA – SZABÓ ANTAL (2009): *Tanári portfólió* http://www.nyf.hu/pkk/sites/www.nyf.hu.pkk/files/tanarkepzo_anyagok/tanari_mesterkepzes/osszef_szakm_gyak/06_tanari_portfolio.pdf
- SCHÜTTLER ZOLTÁN (2009): *Hogyan lesz a tanári dossziéból pedagógiai módszer?* – Falus Iván és Kimmel Magdolna A portfólió című könyvéről [HTTP://www.ofi.hu/tudastar/hogyan-lesz-tanari](http://www.ofi.hu/tudastar/hogyan-lesz-tanari)

HUJBER TAMÁS NÉ

Intézményi Tehetséggondozó Program*

TARTALOMJEGYZÉK

1. **Helyzetelemzés** (2010. szeptemberi állapot ismertetése)
 - 1.1 Arany János Tehetséggondozó Program
 - 1.2 Klebelsberg Tehetségpont
 - 1.3 Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács
 - 1.4 Intézményi tehetséggondozás átfogó SWOT elemzése
2. **Minőségpolitika – küldetésnyilatkozat**
3. **Célkitűzések**
4. **Glosszárium/közös nyelv**
 - 4.1 A tehetségfogalom meghatározása
 - 4.2 Legfontosabb fogalmak, szakkifejezések
5. **A program pedagógiai, pszichológiai alapelvei**

* Kaposvár, 2010. szeptember 30.

6. Tehetségdiagnosztika/tehetségazonosítás

6.1 Bemeneti diagnosztikai mérések

7. A résztvevők kiválasztásának elvei, módszerei

7.1 A beválogatás mechanizmusa (folyamatszabályozás)

8. A tehetséggondozás formái

9. Erőforrás szükséglet

9.1 Tárgyi

9.2 Anyagi

9.3 Humán

10. Hosszú távú tervezés programelemei /Fejlesztési lehetőségek

10.1 Indikátorok középtávon /tanévi időtartamban

10.2 Hosszútávon

11. Nyomon követés, utógondozás

12. Irodalomjegyzék

13. Mellékletek

13.1 Egyéni fejlesztési terv – minta

13.2 Tehetségorientációs tanácsadás adatlapja

1.1 Arany János Tehetséggondozó Program

Kollégiumunk kiemelt figyelemmel bír a hátrányos helyzetű tanulók iránt, és a tehetséges tanulók támogatásában. A 2003-as kezdetektől részt veszünk az Arany János Tehetséggondozó Programban, jelenleg 5 évfolyamon 139 tanuló (2010/2011-es tanévben) részvételével, ami a kollégista tanulók mintegy 30%-a.

Eredményeink, értékeink között tartjuk számon, hogy

- az AJTP keretében az egyik legjobb beiskolázási tevékenységet végezzük országosan,
- és az AJTP országos Művészeti Fesztiválon 2008-ban a legeredményesebben felkészítő kollégium 1. helyezést, 2009-ben 2. helyezést értünk el.

Szakmai tapasztalatot az AJTP csoportvezetésekben 6 fő szerzett/ ebből 5 szerez jelenleg is. Figyelünk a szakmai megújulásra és feltöltődésre, ezért rendszeresen részt veszünk országos konferenciákon, továbbképzéseken. Az AJTP-n belül kialakult jó gyakorlatot átadjuk a programon kívüli csoportvezető nevelőtanárok számára is.

Évek óta megfigyelhető, hogy a programra jelentkezők és a felvettek népes táborára egyaránt jellemző:

- hátrányos családi szocioökonómiai státusz
- zömmel speciális család konstelláció (válás, egyszülős modell, rokon által nevelt, újraraházasodó, állami gondozott, nevelőszülő által nevelt, örökbe-fogadott, sérült gyermeket nevelő család)
- kevesebb a szélsőséges, deviáns magatartású tanuló közöttük
- szociális- és emocionális képességeik terén jobban fejleszthetők
- nyitottak, elfogadóbban az emberi másság iránt

Az Arany János Tehetséggondozó Program tanulói a következő területek ellátásához kérik szakmai – anyagi segítséget:

- anyagi támogatás a gimnázium elvégzéséhez
- támogatás az alapvető fiziológiai ösztönszükségletek kielégítésében
- segítség az egyénre szabott tehetséggondozás megvalósításához
- segítség a lemaradó, gyenge terület fejlesztéséhez
- problémakezelés
- krízisintervenció
- továbbtanulás, pályaválasztás támogatása
- egyéni életvezetési stratégia kialakítása

1.2 Klebelsberg Tehetségpont

Klebelsberg Tehetségpontként 2008. november 18-diki dátummal regisztráltuk magunkat.

Ez alatt az idő alatt a következő feladatokat teljesítettük:

1. Felvettük a kapcsolatot, és együttműködési megállapodást kötöttünk a következő szervezetekkel:

- Somogyi Tudósklub
- Kaposvári Egyetem
- Somogy Megyei Levéltár
- Megyei és Városi Könyvtár Kaposvár
- Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága
- Magyarország és Nemzettudatért Alapítvány
- Táncsics Mihály Gimnázium Kaposvár
- Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó Kaposvár
- Napkerék Egyesület Kaposvár
- Pécs-Baranyai Tehetségsegítő Tanács, ezen belül
- Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ Pécs
- Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja

- Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium
- Csányi Alapítvány
- Hajnóczy József Kollégium Pécs
- Baranya Sakk utánpótlás nevelő Egyesület

Tehetségponttá válásunk óta a következő intézmények vették fel velünk a kapcsolatot és csatlakoztak hozzánk:

- Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Marcali
- Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészetoktatási Iskola Marcali
- Mikszáth utcai Általános Iskola Marcali
- Zrínyi Ilona Magyar – Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Kaposvár
- Toponári Általános Iskola
- Gárdonyi Géza Általános Iskola Kaposvár
- Berzsenyi Dániel Általános Iskola Kaposvár
- Nagyatádi Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat
- Marcali Városi Önkormányzat Széchenyi Zsigmond Szakközép- és Szakiskolája
- Nagyboldogasszony Római Katolikus Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Kaposvár

2. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtottuk a „Klebensberg Tehetségpont innovációja” című pályázatunkat. Kiemelkedő minősítéssel, közel 10 millió Ft-ot nyertünk terveink megvalósítására.

3. A Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége és a Magyar Géniusz Projektroda által kezdeményezett tehetségpont akkreditációt megpályáztuk, az akkreditációs folyamatot elindítottuk. Akkreditációnk 2010 októberében lezajlik.

4. Elkészítettünk – működésünk alapjaként – egy megyei szinten átfogó adatbázist. Ebben – versenyeredményeik alapján – tehetséges tanulók és felkészítő tanáraik találhatók. Velük a kapcsolatfelvétel 2010 tavaszától folyamatosan megvalósul.

5. Kollégiumon belül is összegyűjtöttük a tehetséges tanulóinkat, csoportonként személyre szóló fejlesztési terv készül a velük való együttműködéshez, kölcsönös feladatvállaláshoz. Minden tanulóhoz egyéni fejlesztési tervet és tehetségorientációs tanácsadói adatlapot dokumentálunk. A tehetséges fiatalok számára 5 alkalomra szóló komplex tanácsadást ajánlunk fel.

6. A Tehetségponton belül létrehoztuk az Art-Húr Művészeti Csoportot, amelynek műhelyei felölelik a képzőművészet, a zene, a dráma, a fotó és a kreatív hobbi területét.

- Ezen belül 2009 áprilisában kiállítást rendeztünk a legsikeresebb műhelymunkákból, (Kapos TV felvétele)
- tanévente kétszer megmutatja magát a fotókör – önálló kiállítással,
- 2009. november 18-án a KreAktív Klebi Napon bemutatkozott önálló koncerttel a zenei tehetségműhely, közös olajfestményt készített az érdeklődő kollégistákkal a festőműhely, bemutatkozott a Hobbi-kör,
- 2010. január 20-án a Fotóműhely tagjának, Ujvári Gyulának az önálló kiállítás megnyitójára került sor, (Somogy TV felvétele)
- 2010 tavaszán Mester és tanítványa kiállításon mutatkozott be a Festőműhelyt vezető Kurucz Miklós festőművész, valamint tanítványai közül Monory Ráhel és Pálfi Éva (Kapos TV felvétele)
- 2010 tavaszán a Fotóműhely tanulóinak csoportos kiállítására is sor került (Horváth Rebeka, Klettner Krisztina, Kovács Brigitta, Takács Dorottya, Vázsonyi Gabriella)
- az AJTP országos Művészeti Fesztiválon 2008-ban a legeredményesebben felkészítő kollégium 1. helyezést, 2009-ben 2. helyezést értünk el, kiemelve a Színi Tehetségműhely munkáját.

Az Arany János Tehetséggondozó Program keretén belül dolgozó vagy itt tapasztalatot szerző kollégiumi nevelőtanáraink:

Kaposvári Mária tanító-népművelő

Récsey Zsuzsanna matematika-kémia szakos tanár

Dezsőné Fedor Ágnes matematika-kémia szakos tanár

Nagy Levente testnevelés szakos tanár

Csatos Zsolt testnevelés szakos tanár

Lovász Erzsébet könyvtár-informatikus szakos tanár

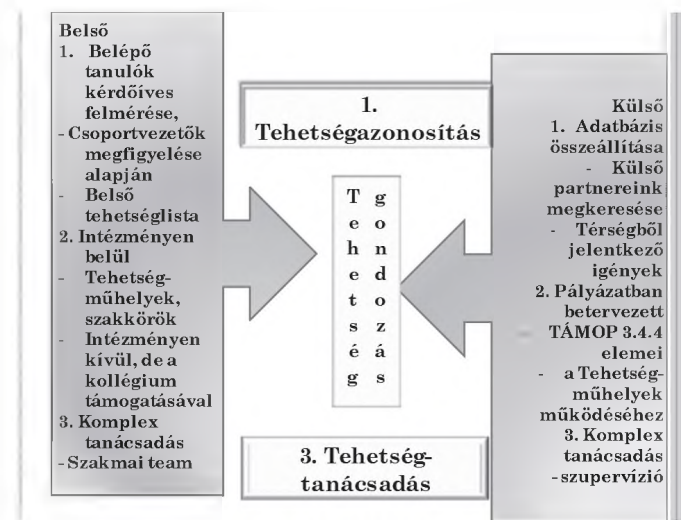
Ők valamennyien évről évre részt vesznek a regionális, országos AJTP-s rendezvényeken, konferenciákon. Tehetségsegítő 30 órás tanfolyamot végzett közülük 2 fő.

Hujber Tamásné az intézmény pszichológusa a Kaposvári Egyetem óraadó oktatója, évek óta tanít – többek között – tanulási motivációt, tanulástechnikai-tanulásmódszertani ismereteket és differenciáló pedagógiát – pszichológiát a tanító, óvodapedagógus, gyógypedagógus, kommunikáció- és médiatudományok, valamint fejlesztőpedagógus szakirányú pedagógusképzésben.

Nevelőtestületünk részt vett tanulásmódszertan és projektpedagógia irányultságú 30-30 órás akkreditált pedagógus továbbképzésen. Azok a kollégák, akik mentori és tanácsadói feladatokat ellátását vállalták, ők további tehetséggondozással összefüggő akkreditált képzéseken vettek részt a Génusz

Programiroda kínálatából: pl. Különböző képességterületek fejlesztésének módszertani eljárásai, Alulteljesítő tehetségek, Mentortevékenység a tehetséggondozásban, Diáktanácsadó pedagógus szerepe témakörökben. Ezek mind nélkülözhetetlen erőforrások ahhoz, hogy Tehetségpontként megyei, vagy akár regionális és országos szinten is megmutassuk magunkat.

Működési modellünk, struktúránk:

1.3 Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács

Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács megalakítását tűztük ki célul, hiszen a környezetünkben működő Tehetségpontokkal harmonikus szakmai kapcsolatra törekszünk. A tehetséggondozás együttműködésre épül, minden partner egy ügy irányában elkötelezett. Itt nincs lehetőség széthúzni, mert ez a klebelsbergi hagyaték összefogásról, egymás erősítéséről, a tehetséggondozó eszmeiség elfogadásáról, létjogosultságáról szól, és hívja fel rá a figyelmet.

2010. február 9-én egy közös megbeszélésre hívtuk össze a térség Tehetségpontjait a tehetségsegítő tanács megalakítása érdekében. A Tehetségpontok száma folyamatosan nő, jelenleg egyeztetés alatt áll a kölcsönösen előnyös együttműködési megállapodás megkötése.

A megyében jelenleg működő Tehetségpontok:

- Szent-Györgyi Albert Tehetségpont, Tab
- Csányi Alapítvány, Nagybajom – Kaposvár
- Kodály Zoltán Központi Általános iskola, Kaposvár

- Liszt Ferenc Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Tehetségpontja, Kaposvár
- Festetics Karolina Központi Óvoda, Kaposvár
- Klebelsberg Tehetségpont, Kaposvár
- Zalai Matematikai Tehetségekért Alapítvány (fizikai közelsége miatt)

1.4 Intézményi tehetséggondozás átfogó SWOT elemzése

Erősségek:

- rugalmas vezetői szemlélet
- innovatív gondolkodásmód
- gyors reagálás
- nyertes pályázatok
- Arany János Tehetséggondozó Program szakmai múltja
- képzett külső és belső szakemberek
- sokoldalú, szakmailag megalapozott belső továbbképzési koncepció
- a tehetséggondozás fenntartói támogatása
- folyamatosan építkező intézményi struktúra

Gyengeségek:

- elmélet és gyakorlat kapcsolódása
- nevelőtestületi támogatottság
- folyamatszintű gondolkodás hiánya
- intézményi modell működésének átlátása
- a területhez kapcsolódó nevelői célzott feladatok elmaradása (az intézményi folyamat csoportszintű lebontása)
- mentori feladatok

Lehetőségek

- nyertes pályázatok számának növelése
- nevelőtestület érintettségének növelése – személyre szóló feladatok
- hatékonyabb információ csere
- országos, területi kutatásba való bekapcsolódás/kezdeményezés
- Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács munkájának erősítése
- mentori feladatok erősítése az egyéni differenciált megsegítés érdekében
- kapcsolatépítés országos szervezetekkel, helyi szakemberekkel
- helyi hálózatépítésre törekvés
- Tehetségpont akkreditáció

Veszélyek

- negatív attitűd kialakulása
- a lehetőség, lehetőség marad az anyagi korlátok miatt
- a túl sok lehetőség között elvesz a gyerek
- nem hatékony kapcsolatépítés az országos szervezetekkel
- kiforratlan folyamatok
- kutatási eredmények hiánya/mérési adatok feldolgozási nehézsége
- országos támogatottság csökkenése

2. MINŐSÉGPOLITIKA

A Klebelsberg Tehetségpont célkitűzése, hogy szerteágazó tehetségsegítő tevékenysége révén, küldetésének és céljainak megfelelően a tehetségazonosításban, tehetséggondozásban és fejlesztésben, a tehetség-tanácsadásban közreműködők széles köre számára (megyei, regionális szinten) biztosítsa a folyamatos képzési, szerveződési lehetőségeket, találkozási pontokat, szakmai tapasztalatcserét, szupervíziót a belső és külső szakemberek (tehetséggondozó pedagógusok, mentor pedagógusok és más partnereik) ez irányú elégedettségének fenntartása, illetve folyamatos javítása mellett. Munkatársainkkal közösen értékeljük Tehetségpontunk tevékenységeit, átgondoljuk a szervezet céljait, s az azok eléréséhez vezető utakat. Ebben a munkában legfőbb törekvünk tevékenységeink folyamatfejlesztése.

Pedagógusaink és külső szakembereink fejlődése érdekében biztosítjuk a rendszeres továbbképzés lehetőségét, mindenkor szem előtt tartva az egyéni képzési igényeket és szükségleteket, valamint az intézmény és a Tehetségpont ez irányú érdekeit. Minőségpolitikánk, és az azt megvalósító minőségirányítási rendszerünk alapja a partneri megelégedettség, ezért megbízóink és partnereink igényei alapján folyamatosan változtatjuk, javítjuk tevékenységeinket. Törekszünk a PDCA-SDCA ciklus gyakorlati megvalósítására.

Tehetségfejlesztési programjainkat mindenkor megrendelőink és partnereink szüksége alapján, célra, személyre és szervezetre szabottan alakítjuk ki és valósítjuk meg, figyelembe véve a helyi sajátosságokat, lehetőségeket. Támogatjuk a tanulói önszerveződésen alapuló körök, csoportok, műhelyek létrejöttét, működését. A Klebelsberg Tehetségpont elkötelezett a jogszabályi és szakmai követelmények teljesítése, a minőségirányítási rendszer, valamint a szakmai munka eredményességének folyamatos fejlesztése iránt. Ennek érdekében folyamatosan követjük a szervezetünk életét, működését meghatározó szabályozásokat, körülményeket, s az évenkénti felülvizsgálat eredményei, tapasztalatai alapján aktualizáljuk minőségpolitikánkat, minőségcéljainkat, valamint teljes minőségirányítási rendszerünket.

3. CÉLKITŰZÉSEK

Az Intézményi Tehetséggondozó Program, a tehetséges gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása, társadalmi hasznosulása és integrálása céljából alakult. Egy olyan megyei, regionális és területenként országos hatókörű tehetség-

támogató rendszer kialakítását tűzi ki célul, amely a kollégium pedagógiai koncepciójával koherens, a Klebelsberg Tehetségpont belső és külső tehetségsegítő kezdeményezéseinek összekötésével és kibővítésével, a tehetséges fiatalok önszerveződésének támogatásával mind a szervezeti hatékonyság növelése révén, mind (különösképpen) a tehetség kibontása és hasznosulása révén a befektetett összeg nagyságrendekkel nagyobb megtérülését idézi elő.

Csatlakozás az országosan megfogalmazott főbb célok és kiemelt feladatok megvalósításához:

- az iskolán kívüli tehetségsegítés támogatásának egységes alapelvek és célok szerinti megvalósítása,
- a tehetséges fiatalok önszerveződésének támogatása,
- a hátrányos helyzetű régiók és fiatalok tehetséggondozásának intenzív fejlesztése;
- az önkormányzati, civil és magán erőforrások mozgósítása,
- nemzeti adatbázis létrehozásának segítése a megye adataival
- hatékonyabb információ-áramlás biztosítása.

A tehetségsegítés nemcsak a magyar versenyképességet szolgálja, hanem a magyarországi tehetséges fiatalok megtalálásával és helyzetbe hozásával növeli az EU egészének szellemi és kulturális potenciálját. A tehetségsegítés speciális, és példaértékű magyar formái az EU egésze számára adaptálható és adaptálandó példát jelentenek. Az országos civil tehetségsegítő hálózat kialakítása az Új Magyarország Fejlesztési Terv négy operatív programjával (a gazdaságfejlesztési, az emberi erőforrások fejlesztése, a humán infrastruktúra és az európai együttműködés operatív programokkal) áll szoros összefüggésben, komplex kezelésmódjában ezek közös metszéspontján, e programok minőségalapú, kiemelt hatékonyságú és megtérülésű összekötő elemeként helyezkedik el. A Klebelsberg Tehetségpont működésének szakmaiságát ezek a célok meghatározzák, befolyásolják. Ezen túl fontosnak tartjuk a folyamatos megújulni tudó, innovatív szemléletet, a tapasztalatszerzésre épülő gyakorlat centrikus tehetségsegítést.

4. GLOSSZÁRIUM

4.1 A tehetségfogalom meghatározása

A szómankó nevű módszerrel élve jártam körbe a tehetség fogalmát. Miért jó, mi benne az újszerű?

Tanulás módszertanilag mankót nyújt az ember számára, hiszen a tartalom elmondását, a lényegkiemelést segíti sajátos rögzítési technikájával. A tehetség fogalmunk tehát összefüggéseiben a következő mondanivalót tartalmazza:

A tehetség egy adomány, nem teher és hátrány. Annyira egyéni megnyilvánulási formái vannak, hogy nehéz kategóriákat állítani hozzá. Egy belső erőforrás, amit folyamatosan gondozni, gazdagítani szükséges. Ezt különböző tanulási folyamatokkal, sajátos életvezetéssel érjük el. Az emberi másság megnyilvánulásának egy sajátos formája, amivel toleranciára is nevelünk.

T	E	H	E	T	S	É	G
A	GY	Á	R	O	E	L	A
N	É	T	Ő	L	G	E	Z
U	N	R	F	E	Í	T	D
L	I	Á	O	R	T	V	A
Á		NY	R	A	S	E	G
S		?	R	N	É	Z	Í
			Á	C	G	E	T
			S	I		T	Á
				A		É	S
						S	

Természetesen elfogadjuk, és a magunkénak érezzük a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által hivatalosan használt definíciót is:

„Tehetőségesnek azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján (átlag feletti általános képességek, átlagot meghaladó speciális képességek, kreativitás, feladat iránti elkötelezettség, motiváció) magas szintű teljesítményre képesek az élet valamely tevékenységi területén.” (Balogh, 2007)

4.2 Legfontosabb fogalmak, szakkifejezések

Tehetségpont

A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács mind Magyarországon, mind a határon túli magyarlakta részekben kezdeményezi és támogatja Tehetségpontok® meg­alapítását. A tehetségpontok abban segítenek, hogy

- az érdeklődő fiatalok kapjanak hatékony segítséget tehetségük felismeréséhez és kibontakoztatásához, minél teljesebb és minél személyesebb információhoz jussanak a különböző tehetséggondozó lehetőségekről;
- az intézményi, helyi, térségi és regionális tehetséggondozó kezdeményezések minél intenzívebb kapcsolatrendszert tudjanak kiépíteni egymással, a tehetséges fiatalokkal, a tehetséges fiatalok környezetével (szüleivel, tanáraival, stb.), a tehetséggondozásban jártas szakemberekkel, és a

tehetséggondozást segítő önkormányzati, egyházi, civil szervezetekkel, vállalkozásokkal és magánszemélyekkel, és hogy

- a tehetséggondozó kezdeményezések minél több emberi és anyagi erőforrást tudjanak bevonni a tehetségsegítés folyamatába. (Balogh – Mező, 2010)

Tehetségműhely

Olyan, szervezett keretekben működő, megjelölt területeken tehetséggondozás témában felkészült, igazolt eredményekkel rendelkező csoport, amely legalább egy kiemelt részterületen foglalkozik az általa meghatározott eljárás keretében tehetségesnek vélt fiatalok szakmai és személyiségi fejlesztésével, és képes részükre képességeiknek, tehetségüknek, szociális helyzetüknek megfelelő tehetséggondozó programot kidolgozni, vagy a meglévők közül a megfelelőt kiválasztani, megvalósítani. Ideértve a Nemzeti Tehetségtanácsnál regisztrált „Tehetségpontokat”. (Oktatásért Közalapítvány pályázati felhívása, 2010)

Tehetségsegítő Tanács

A tehetségsegítő tanácsok feladata, hogy intézményi, helyi, térségi, megyei vagy regionális szinten összefogják az adott terület tehetségsegítő kezdeményezéseit, és egyeztető, döntéshozó, véleményformáló fórumként kialakítsák az adott területen folyó tehetségsegítő tevékenységek optimális együttműködését. A Tanácsokban a tehetségsegítés iránt elkötelezett (szak)emberek, a területen működő tehetségsegítő szervezetek képviselői, illetve a tehetségek segítését az adott területen támogató magánszemélyek és szervezetek képviselői kaphatnak helyet.

Tehetségazonosítás

A tehetségazonosítás az a folyamat, amelynek során felderítjük az emberekben rejlő tehetségigéretet. Sokan tartják ezt a területet a tehetséggondozó munka legkritikusabb pontjának. Nem véletlenül, hiszen ha nem találjuk meg az igazi tehetségeket, nem lehet hatékony a leggondosabban összeállított program sem. Másrészt azért is kritikus elem ez, mert nagyon nehéz korrekt módon azonosítani a tehetséget. Ennek a feladatnak a megoldása körültekintő munkát kíván a szakemberektől.

Az alábbiakban megfogalmazzuk a legfőbb szempontokat a tehetségazonosítás értelmezéséhez, ezek segítségével szolgálnak a gyakorlati munkához.

- Az azonosításhoz a korábban jelzett Renzulli, illetve Czeizel-féle modell ad kapaszkodókat, mind a négy összetevőre figyelniünk kell az azonosítási folyamatban.

- A ki nem bontakozott, szunnyadó tehetség rejtekezik, gyakran ezért is nehéz felismerni: ezért óvatosnak kell lennünk a „nem tehetséges gyerek” megbélyegző titulussával.
- A képesség és a teljesítmény két különböző dolog: gyakori az alulteljesítő tehetséges tanuló, ugyanakkor a jó tanulmányi eredmény nem mindig rejt tehetséget.
- A pszichológiai vizsgálati módszerek /tesztek/ segítséget nyújthatnak az azonosításhoz, de önmagukban nem tévedhetetlenek, így nem jelenthetnek egyedüli megoldást.
- A pedagógus és a gyerek folyamatos együttes tevékenysége ad legtöbb kapaszkodót a tehetség felismeréséhez.
- Minél több forrásból szerzünk az azonosítandó személyre vonatkozó információkat teljesítményéről, képességeiről, annál megbízhatóbb az azonosítás. A következő módszerek együttesen biztosítják a komplexitást:
 - tanár, fejlesztő szakember jellemzése,
 - tesztek és felmérések,
 - kérdőívek - általános és tantárgyak szerinti,
 - iskolapszichológusok véleménye,
 - szülői jellemzés,
 - tanulótársak jellemzése.

Tehetséggondozás

Az a folyamat, amelyben a szisztematikusan felderített tehetségigértéket fejlesztjük a gazdagítás, gyorsítás, differenciálás eszközrendszerével, komplex programok keretében. (Balogh – Mező, 2010)

Tehetség-tanácsadás

A tehetség tanácsadás arra szolgál, hogy tisztázza a tehetséggel kapcsolatos problémákat és gondokat, a tehetséges személyek azonosításával, gondozásával és kutatásával kapcsolatban célokat tűzzön ki, segítse e célokat megvalósítani, a tehetség-ügyet legjobban szolgáló döntéseket meghozni, és megfontolt, célirányos tevékenységet folytatni. A tehetség tanácsadás specifikus jegyei:

- 1) A tehetség tanácsadó a tehetségazonosítás, -gondozás és -kutatás körében járatos, szakirodalmi tájékozottsággal és szakmai kapcsolatokkal rendelkező főiskolai vagy egyetemi szintű pedagógiai és/vagy egyetemi szintű pszichológiai képzettséggel rendelkező személy;
- 2) A tanácsot kérő személy lehet: a) a (tehetséges)diák; b) a szülők; c) a tehetségesekkel foglalkozó pedagógus kollega; d) az intézményvezető; e)

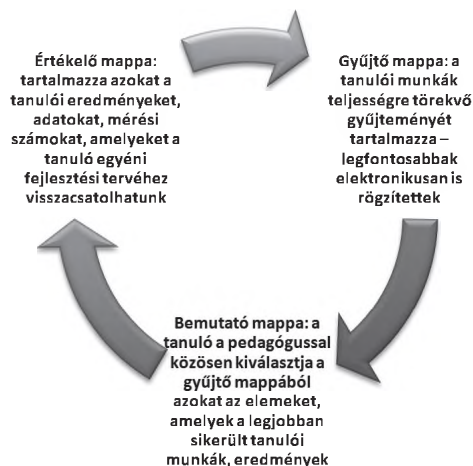
(oktatás)politikai döntéshozó, képviselő; f) a tehetség témakörrel ismerkedő egyéb személy

- 3) A tehetség tanácsadás tartalma szerint két nagyobb csoportba sorolható:
 - a) a tehetséggel szorosan összefüggő területek: tehetség identifikáció, tehetséggondozás;
 - b) a tehetséggel lazábban összefüggő, de lényeges területek. Például: tanulási problémák, kreativitás, motiválás, pályaorientáció, életvezetési problémák stb.
- 4) A tehetség tanácsadó sem pszichiátriai, sem pszichológiai tanácsadást (terápiát) nem folytathat – hacsak nincs erre feljogosító képesítése. Kompetenciája elsősorban a tehetséggel kapcsolatos ügyek informatív megközelítésére terjed ki, mely gyakran kiegészül a pedagógiai (pszichológus tanácsadó esetében lélektani) szinten történő beavatkozással.
- 5) A tehetség tanácsadónak nem lehet feladata minden probléma és mindenki más problémájának megoldása. A tehetség tanácsadó legfontosabb feladatai:
 - a) a tehetséggel kapcsolatos (diákot, szülőt, pedagógust, intézményvezetőt vagy intézményt, társadalmat érintő) problémahelyzetek vagy nagyszerű lehetőségek önálló felismerése, s saját kezdeményezésre történő megelőzése, kezelése vagy kiaknázása;
 - b) ha diákok, szülők, pedagógusok vagy intézményvezetők tehetséggel kapcsolatos problémákkal fordulnak hozzá, akkor feladata lehet: 1) felvilágosítás nyújtása; 2) ideális esetben a problémamegoldás megvalósítása; 3) a szakmai kapcsolatok működtetése; és 4) szakirodalmi javaslat révén hozzájárulás a megoldáshoz;
 - c) a tehetség tanácsadói tevékenységhez szükséges szakmai kapcsolatok építése, ápolása, s adott esetben mozgósítása (hálózatfejlesztés). Lényeges szakmai kapcsolatok lehetnek például: tehetség tanácsadó kollegák, tehetséggutatók, pályaorientációs területen dolgozók, pszichológusok, alsó-, közép- és felsőfokú oktatási intézmények, tehetséggondozásra alkalmas civil szervezetek, potenciális mentorok, pedagógiai intézetek, nevelési tanácsadók, gyermek ideggondozó intézetek, iskolaorvosok és más egészségügyi szakemberek stb.;
 - d) a tehetség tanácsadói tevékenységhez szükséges szakirodalmi tájékozottság folyamatos biztosítása, valamint a tanácsadói gyakorlatban felmerülő problématerületeken való önképzés, információgyűjtés és rendszerezés;

- e) a tehetséges személyek érdekvédelme a lehetőségek adta határokon és fórumokon belül;
- f) a tehetséggel kapcsolatos társadalmi szemléletformálás elősegítése; a saját eredmények közzététele mind a szakmai, mind a laikus közönség számára. (Balogh – Mező, 2010)

5. A PROGRAM PEDAGÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI ALAPELVEI

- a) differenciált, egyéni képességek figyelembevételével történő tehetséggondozási modell megvalósítása
- b) mérésre alapozott diagnosztikai folyamat megvalósítása megfelelő számítástechnikai rendszer használatával
- c) egyéni fejlesztés szükségszerűsége mind a tehetséggondozás, mind a fejlesztés szemszögéből – egyéni fejlesztési terv összeállítása (szerkezete megtalálható az 1. számú mellékletben)
- d) kiemelkedő fontossággal bíró fejlesztési alapelvek:
 - belső egyensúly megteremtése
 - mindenki tehetséges valamiben
 - mindenkinek van gyengébb területe is
 - a mérési eredmények nem kizárólagosak a tehetség vizsgálata során
 - motiváció szintjének és típusának mérésére, motivációs levél készítésére mindig szükség lesz
 - tanulási szokások, stílus feltérképezése a helyi környezeti adottságokkal szembeni összhang megtalálása érdekében
 - szociális kompetencia fejlesztése mindenesetben elsődleges
 - a pihenés, kikapcsolódás, rekreáció területeinek betervezése fontos
 - mindezek megvalósulásához szükséges a tehetségorientációs tanácsadás erősítése (adatlapja megtalálható a 2. számú mellékletben)
- e) alulteljesítő tehetségek helyzetének segítése
- f) önismeret-énkép fejlettségi szintje
- g) elmagányosodás vizsgálata (szociometria és depresszió kérdőívvel)
- h) egyéni célkitűzések felállítása
- i) mappa portfólió rendszer működésének megtanítása, bevezetése – gyűjtő, bemutató és értékelő mappa működtetése
- j) félévenkénti egyénre szóló értékelés/önértékelés megvalósítása

6. TEHETSEGGDIAGNOSZTIKA/TEHETSEGAZONOSÍTÁS

A tehetségterület nálunk nehezen szűkíthető, mivel általános tehetségazonosítást végzünk a belépő tanulónál tanulói, szülői visszajelzés alapján, illetve általános iskolai tehetséggondozó pedagógusok jelzései alapján. Ez működik mind a sport, a művészetek (pl. képzőművészet, zene, tánc, fotó), illetve a különböző műveltségi területeken (pl. matematika, történelem, idegen nyelv) egyaránt. Ezen kívül figyeljük a szervezésben, vezetésben, irányításban, a szociális kompetenciában kiemelkedően tehetséges tanulókat is.

6.1 Bemeneti diagnosztikus mérés

A tehetséggdiagnosztika jelentős részét képezi az a szemléletmód, hogy a motiváció szintje, erőssége felülírja a mérések adatait. Az alkalmazott tehetségkoncepciónk helyességét bizonyítja, hogy a fiatalok tudattalanul is érzik, mi a jó nekik, és leterheltségüket, választásaikat ez irányítja, a megfelelő erősségű motiváció megléte mellett. A bemeneti diagnosztikai mérésnél eddig csak az Arany János Tehetséggondozó Program kapcsán használtunk standardizált tesztet (a mérést a Debreceni Egyetem szakemberei végzik) a vizsgálható tehetségterületekre, a többi esetben bemeneti információs kérdőívvel, egyéni motivációs elbeszélgetéssel, esszé készítésével, szülői – pedagógus interjúkkal eleget tettünk egy átfogó adatgyűjtésnek, ami alapján orientálódott a tanuló valamelyik terület felé. Ezt a jövőben kiegészítjük részben a lent megjelölt kérdőívekkel, tesztekkel, részben nyitottak vagyunk egy további útkeresésre. Nem

szeretnénk azonban, ha a számok diktálnának a jövőben, viszont egy objektív adathalmazra szükségünk van a további kutatási tervekhez. A tanulói fejlődés, elmozdulás pedig egy összehasonlító vizsgálattal itt is épp úgy kimutatható lesz, mint a debreceni mérésekben.

A klasszikus tehetségterületek:

- logikai – matematikai
- természeti
- nyelvészeti
- testi – kinezetikus
- térbeli – vizuális
- zenei
- interperszonális
- intrapersonális

	Tehetségterületek	Megvalósulás formája	Célcsoport
a)	logikai – matematikai	tanulás módszertan felzárkóztató foglalkozások érettségi felkészítő foglalkozások Mind Lab stratégiai játékok foglalkozás	- kollégiumi tanulók - AJTP-s csoportok - Tehetségműhelyek külsős partnerei
b)	természeti	szakkör egyéni, kiscsoportos, csoportos felzárkóztató	- kollégiumi tanulók
c)	nyelvészeti	szakkör egyéni, kiscsoportos, csoportos fejlesztés, nyelvvizsgára felkészítés	- kollégiumi tanulók - AJTP-s csoportok
d)	testi – kinezetikus	szakkörök (kosárlabda, röplabda, úszás, kondicionáló torna, futball, falmászás, modern táncok)	- kollégiumi tanulók
e)	térbeli – vizuális	KaposArt Tehetségműhely Fotóműhely Kreatív Hobbikör	- kollégiumi tanulók - Tehetség- műhelyek külsős partnerei
f)	zenei	Zenei Tehetségműhely	- kollégiumi tanulók - Tehetség- műhelyek külsős partnerei
g)	interperszonális	Színi Tehetségműhely	- kollégiumi tanulók - Tehetség- műhelyek külsős partnerei
h)	intrapersonális	Önismereti csoportfoglalkozások Kollégiumi csoportok önismereti témájú foglalkozásai	- AJTP-s csoportok - AJTP-s csoportok - kollégiumi tanulók - Tehetség- műhelyek külsős partnerei - DÖK

Tervezett diagnosztikai eszközeink:

- Renzulli – Hartman skála a kiemelkedő tanulók viselkedésjellemzőinek becslésére
- Tóth-féle Kreativitást Becslő Skála (TKBS)
- Intellektuális képességek mérése Gardner többszörös intelligenciára vonatkozó felfogása értelmében
- CMAS szorongás vizsgálat magyarországi adaptálása
- Coopersmith-féle önértékelés vizsgálat
- Paivio – Harshman IDQ (Individual Differences Questionnaire) kérdőív (képzelet és tanulás, azaz a kettős kódoláshoz)
- tanulási stílus, motiváció, szociometria, értékrend, empátia, közösség iránti beállítódás stb.)

Alkalmazott módszerek:

- kérdőívek
- tesztek
- interjú
- fókuszcsoporthoz interjú
- tanulói munkák elemzése (reflexió, motivációs levél, esszé stb.)
- megfigyelés (pl. családlátogatás, órai megfigyelés)
- dokumentum-elemzés

7. A RÉSZTVEVŐK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI, MÓDSZEREI

Az Arany János Tehetséggondozó Program hivatalos felvételi rend alapján működik, amit – jelen esetben – a Táncsics Mihály Gimnázium szervez, a kollégium részvételével. A kiválasztás pedig a Debreceni Egyetem Pszichológia Intézetének munkatársai által összeállított méréssel történik.

A Tehetségpont eddigi működése nem válogatta a résztvevőket, részben a fent leírt okokra hivatkozva (motiváció).

Az elvek, amiket követni szeretnénk:

- mindenkinek adjunk lehetőséget egy-egy terület kipróbálásához, ha kedvet érez a tevékenység végzésére – ez mentálhigiéniai szempontból ugyanolyan fontos tényező, mint a tehetség ápolása, különösen azért, mert a folyamatok hatnak egymásra, összeadódnak, felerősíthetik egymást.
- a kiemelkedő tehetségeknek adjunk lehetőséget az egyéni mentorálásra, egyéni motivációval, ösztönzőkkel (pályázati lehetőségek, kiállítások stb.).
- a más területen tehetségeseknek bizonyuló tanuló - belső egyensúlyának érdekében (szabadidős tevékenységként) – „áthallgathasson” olyan

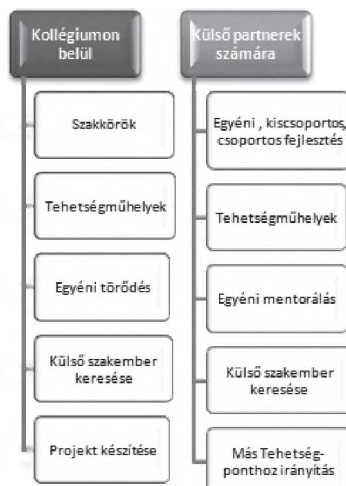
tevékenységekhez, ami érdekli, kapcsolódás számára – a tehetséges terület mellett, megelőzve a fásultság, esetleg kiégés, az alulteljesítés megjelenését.

- a motiválatlan, de tehetséges tanulókat – a környezeti jelzések alapján folyamatosan tartjuk számon, keressük, motiváljuk különböző lehetőségekkel, és vonjuk be az irányultságuknak megfelelő terület tehetséggon-
dozásába.

7.1 A beválogatás mechanizmusa (folyamatszabályozás)

Lépés	Feladat	Idő	Módszer	Résztvevők	Dokumentáció
1.	Tehetségműhelyek indulásának meghirdetése	minden tanév elején	szórólap net sajtó	szakmai igazgató-helyettes Tehetségműhely vezetője	hirdetés szórólap televíziós híradás
2.	Egyéni motivációs beszélgetés	új tanuló jelentkezésekor	interjú	Tehetségműhely vezetője pszichológus	feljegyzés
3.	Alkotótevékenység bemutatása (pl. eddigi fotózás, rajzolás, festés, kézműves tevékenység)	2. találkozás esetén	dokumen- tum- elemzés	Tehetségműhely vezetője	fotók készítése az egyéni portfólió összeállításához
4.	Partneri igényfelmérő kérdőív kitöltése	3. találkozás esetén	kérdőív	Tehetségműhely vezetője Minőség- fejlesztési csoport	kérdőív
5.	Kétoldalú szerződés feltételeinek megbeszélése	3. találkozás esetén	beszélgetés	Tehetségműhely vezetője	feljegyzés
6.	Szerződés véglegesítése, aláírása	4. találkozás esetén	beszélgetés	Tehetségműhely vezetője	szerződés
7.	Félévkor és év végén a szerződésben foglaltak ellenőrzése	eseti	ellenőrzés értékelés	Tehetségműhely vezetője	check lista
8.	Év végén visszajelzés	tanév zárásakor	interjú kérdőív	Tehetségműhely vezetője Minőség- fejlesztési csoport	Partneri elégedettség kérdőív
9.	Egyéni motivációs beszélgetés; egyéni tevékenység, alkotás értékelése	tanév zárásakor	beszélgetés bemutatás	Tehetségműhely vezetője	fotók készítése alkotások

8. A TEHETSÉGGONDOZÁS FORMÁI

Tartalmi elemek:

1. Önfejlesztő szakmai napok

Célcsoport: pedagógusok, saját nevelőtestület

Tartalom: a hazai – aktuális tehetséggondozás kérdései, informálódás, attitűdformálás

Témakörei:

- Tehetségek felismerése
- Felderítés, diagnosztizálás
- Egyéni fejlesztési koncepció, ütemterv készítése
- Különleges Tehetséghez Külön Szakember program (KTKSZ) stb.

Módszertana: előadás, csoportmunka, prezentációkészítés

Kapcsolódó dokumentáció: Munkaterv, jelenléti ív, emlékeztető, fotók

Várható eredménye: képzettebb szakemberek a TEHETSÉGPONTban

2. Workshop(ok)

Célcsoport: a tehetséggondozásba bevont szakemberek (pedagógusok, pszichológusok, mentálhigiénés szakemberek stb.)

Tartalom: szakemberek közötti párbeszéd – szakmaközi együttműködések

Témakörei:

- A tehetség felismerés, fejlesztés problémafeltárása
- ...na és hogyan tovább?
- Egyéni törődés/gondozás/fejlesztés tervszerű lépései

- Diagnosztikai eljárások a tehetség felismerésében – mérőanyagok bemutatása
- Esetismertetés, konzultáció – megoldási javaslatok
- HH, HHH és SNI-s tehetséges gyermekek helyzete

Módszertana: előadás, vita, csoportmunka, brainstorming, cédulázás, bemutató

Kapcsolódó dokumentáció: jelenléti ív, emlékeztető, fotók, elégedettség mérő kérdőív

Várható eredménye: javuló/zökkenőmentes szakmaközi együttműködés

3. Hálózatépítő hétvége

Célcsoport: tehetséggondozó pedagógusok

Tartalom: megyei hálózatépítés, szakmai mentorálás, pedagógus mentálhigiéne

Témakörei:

- Szakmai és szociális kompetenciák fejlesztése saját élmény alapján
- Kooperatív munka szülői és tanulói csoporttal
- Saját élményű csoportfoglalkozás
- Rekreáció

Módszertana: interaktív csoportmunka,

Kapcsolódó dokumentáció: jelenléti ív, emlékeztetők, videofelvétel, fotók, folyamatterv, elégedettség mérő kérdőív

Várható eredménye: tehetségsegítők kapcsolatrendszerének fejlődése

4. Szakmai műhely

Célcsoport: tehetséggondozó pedagógusok

Tartalom: tapasztalatcsere

Témakörei:

- Kreatív műhelymunka
- Jó gyakorlat átadása
- Problémák és megoldások

Módszertana: egymástól tanulás, prezentációk, felvezető előadás, műhelymunka

Kapcsolódó dokumentáció: folyamatterv, jelenléti ív, emlékeztető, elégedettség mérő kérdőív

Várható eredménye: megyei tehetséggondozó hálózat kialakulása

5. Tehetségorientációs tanácsadás

Célcsoport: elsődleges: tehetséggondozó pedagógus, másodlagos: szülő, tanuló

Tartalom: konfliktushelyzetek elemzése, egyéni problémafeltárás, pedagógus konzultáció

Témakörei:

- Pedagógus konzultáció
- Ha szükséges: szülői, tanulói konzultációval kiegészítve (a háromszög és négyszög kapcsolatok, mint szakmai team munkájának segítése)

Módszertana: konzultáció, tanácsadás

Kapcsolódó dokumentáció: A tanácsadás és szupervízió protokolljának elkészítése, napló, fotó

Várható eredmények: feszültségoldás, probléma és konfliktuskezelés, javuló pedagógus mentálhigiéné

6. Szupervízió

Célcsoport: tehetséggondozó pedagógusok

Tartalom: esetmegbeszélés

Témakörei: tehetséggondozás során kialakult negatív folyamatok megbeszélése, feszültségmentesítés

Módszertana: csoportmunka

Kapcsolódó dokumentáció: A tanácsadás és szupervízió protokollja, emlékeztetők, fotó

Várható eredmények: feszültségoldás, probléma és konfliktuskezelés, javuló pedagógus mentálhigiéné

7. Tehetségnap

Célcsoport: tehetségfejlesztés, tehetséggondozás témaköre iránt érdeklődő pedagógusok, szülők, szakemberek

Tartalom: tehetségfejlesztés

Témakörei: (ajánlás)

- Nemzeti tehetségsegítő formák megismerése
- Tehetségsegítés külföldi példái
- Tehetségpontok rendszerének ismertetése
- Jó gyakorlat bemutatása
- Tehetségsegítő Tanács alakul
- Tehetségbarátok köre

Módszertana: előadás, prezentáció

Kapcsolódó dokumentáció: levelezés, igény és elégedettségi kérdőív, kapcsolódó partnerek szándéknyilatkozata

Várható eredmények: együttműködő partnerek száma nő

8. *Konferencia – kötet*

Célcsoport: tehetségfejlesztés, tehetséggondozás témaköre iránt érdeklődő pedagógusok, szülők, szakemberek

Tartalom: Tehetsége napon elhangzott, illetve a témában íródott tanulmányok, vizsgálatok megjelentetése

Témakörei: a Tehetségnaphoz illeszkedve

Módszertana: írásos, nyomtatott kiadvány

Kapcsolódó dokumentáció: konferencia kötet, feljegyzések az egyeztetésekről (szerkesztő, lektor, nyomdai munkálatok)

Várható eredmények: nyilvánosság biztosítása, tudományos munka

9. *Mentorálási protokoll – tanulmány*

Célcsoport: tehetségfejlesztés, tehetséggondozás témaköre iránt érdeklődő pedagógusok, egyéb szakemberek, a téma szakértői, tanácsadói

Tartalom: a tehetséggondozó pedagógus munkájának mentorálása/segitése

Témakörei: kapcsolódva a tartalomhoz

Módszertana: tanulmány (kb. 50 oldal)

Kapcsolódó dokumentáció: felkérést igazoló dokumentumok, kész tanulmány, tanulmányt bemutató ppt

Várható eredmények: egységes alapelvek, célok, folyamat

10. *Tehetséges tanulók önszerveződésének mentorálása*

Célcsoport: tehetséggondozásban résztvevő fiatalok

Tartalom: önszerveződés során céljaik elérésben támogatás

Témakörei:

- Fényképezés
- Kutatás

Módszertana: mentorálás, csoportmunka,

Kapcsolódó dokumentáció: munkaterv, jelenléti ív, feljegyzések- emlékeztetők, fotók, együttműködő partnerek listája – szándéknyilatkozata

Várható eredmények: megnövekedő tanulói elégedettség, tanulói szervezői készség fejlődése,

11. *Nyilvánosság biztosításának programpontjai*

Célcsoport: a projektben aktívan, közvetlenül és közvetetten résztvevők, célcsoportok, társadalmi nyilvánosság

Tartalom: a pályázat programelemeinek nyilvánossá tétele, beszámoló a végzett szakmai munkáról

Témakörei:

- Nyitókonferencia

- Záró rendezvény
- Tájékoztatósi tábla elhelyezése
- Emlékeztető tábla elhelyezése
- Sajtókonferencia
- Nyomtatott és elektronikus sajtón keresztül a projekt bemutatása
- Helyi, regionális médián keresztül a program elemeinek, rendezvényeinek bemutatása
- Szórólap

Módszertana: írásbeli és szóbeli kommunikáció

Kapcsolódó dokumentáció: cikkek, TV felvételek, szórólap, jelenléti ív

Várható eredmények: az intézmény, a TEHETSÉGPONT szakmai munkájának széles körű ismertsége, együttműködő partnerek száma nő

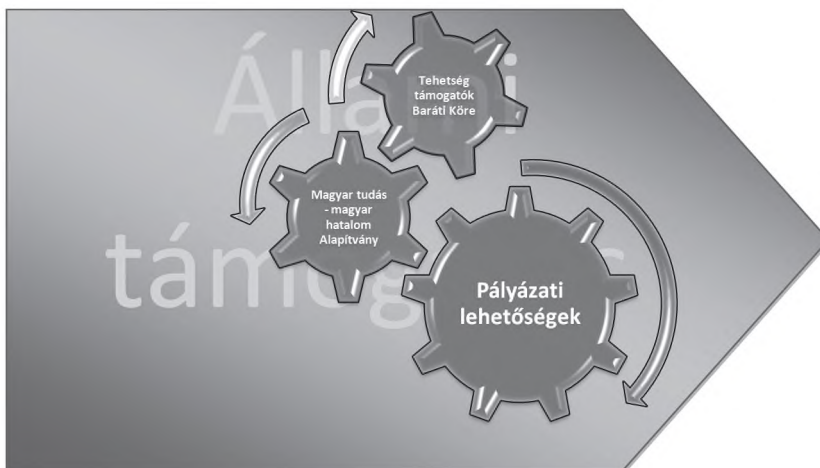
9. ERŐFORRÁS SZÜKSÉGLET

A Tehetségpont szakmai működésének humán erőforrás szükséglete:

- mentor pedagógusok
- egyéni fejlesztési terv alapján dolgozó tehetséggondozó pedagógusok
- egyéni fejlesztési terv alapján egyéni törődést végző pedagógusok, mentálhigiénés szakemberek, pszichológusok
- egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztést, tantárgyi felzárkóztatást tartó pedagógusok
- tehetség-tanácsadást végző pedagógusok, pszichológusok, mentálhigiénés szakemberek
- tanulás módszertanban jártas pedagógusok
- szupervízorok
- egyéb, a végzettsége értelmében a tehetséggondozás területére bevonható pedagógusok, szakemberek

A Tehetségpont szakmai működésének anyagi erőforrás szükséglete

A tehetséggondozás pénzbe kerül. Célunk az anyagi erőforrások folyamatos kutatása. Ez – egyrészt – jelenleg a tehetségtámogatás pályázati kereteire összpontosul. Hiszen a Tehetségpontok országos hálózatának kialakításához szükséges erőforrásokat elérhető közelségbe kell hozni. Nem elég kreatívan ötletelni, ha a megvalósítás folyamatai nem támogatottak. Az ábrában látható hármas – kollégiumunk esetében – kiegészülhet a saját bevételből a tehetséggondozásra fordított összeggel. Célunk a tehetség támogatására a civil és üzleti szférát megnyerni, akik biztos háttérül szolgálhatnak a tehetség segítség folyamatának. Ők alkotják részben a Tehetségtámogatók Baráti Körét, amit 2011. december 31-ig ki kell alakítanunk.

A Tehetségpont szakmai működésének tárgyi erőforrás szükséglete:

Ez a pont, számunkra elsősorban műszaki – környezeti feltételeket jelent. A tehetséggondozás folyamata nem szakítható el, nem választható külön a kollégium működésétől, hiszen a kollégium mindennapi működését átszövi a tehetségazonosítás, gondozás és tanácsadás mesterhármasa. A kollégium műszaki – környezeti feltételei adottak, európai színvonalú tehetséggondozást tesz lehetővé. Tehetségfejlesztő programjaink 30, 60 és 100 órás szakmai programok. Ezek többsége tartalmaz hétvégi, vagy szünetre, nyárra eső fejlesztési időszakokat, alkotó táborokat, csapatépítést. Ehhez használhatjuk a kollégium szálláshelyét és kiszolgáló egységeit. Az előadó termek, a közösségi terek maximálisan alkalmasak mindegyik csoportos tehetségfejlesztésünk lebonyolításához.

Műszaki – környezeti erőforrás szükségletek:

- termék kiscsoportos, csoportos és egyéni foglalkozáshoz
- eszközök tárolására alkalmas szekrények
- kiállítási lehetőségek – paravánok, üvegtárlók
- projektor, laptop
- tehetségfejlesztéshez szükséges nyugodt időszáv
- csapatépítéshez és tanulás módszertanhoz szükséges terem
- bemutatkozási lehetőségek (pl. műsor, fellépés)
- próba lehetőség (műszaki háttérrel)
- a Tehetségműhelyek szakmai munkájának folyamatos dokumentálása – videó és fotó felvételekkel

10. HOSSZÚ TÁVÚ TERVEZÉS PROGRAMELEMEI – FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK, INDIKÁTOROK

	Jövőkép	Célérték
1.	Atgondolt humán erőforrás gazdálkodás - drámatanár - mentálhigiénés szakember - szupervízor - képzőművész (festőművész, kézműves mester stb.)	A 4 területen rendelkezünk belső vagy külső szakemberrel.
2.	Folyamatos továbbképzés - Tehetséggondozás - Mediáció - Agressziókezelés - Konfliktuskezelés - Pályaorientáció - Mentor tevékenység	Nő a kiemelt területeken minimum 30 órás továbbképzésen résztvevők száma.
3.	Jó gyakorlat belső átadása	Bemutató tanítás száma 2 alkalom évente Hospitálások száma: 3/pedagógus évente
4.	Arany János Tehetséggondozó Program szakmai színvonalának szinten tartása, folyamatos fejlesztés	Éves szakmai ellenőrzések visszacsatolása pozitív
5.	Tehetségpont szakmai megerősödése	
6.	Tehetségdiagnosztika folyamatfejlesztése, racionalizálása	Próbaév (2010-2011-es tanév)
7.	Tehetséggondozás formáinak megerősítése	TÁMOP 3.4.4 pontjai alapján
8.	Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács érdemi működtetése	2 alkalom/tanév
9.	Külső és belső partnereink szükségleteihez való folyamatos illeszkedés	PIEEM eredményeire intézkedési terv készítése
10.	Nyilvánosság folyamatos tájékoztatása – média	20%-os emelkedés

10.1 Indikátorok középtávon (tanévi időtartamban)

Mutató neve	Célérték
A programba bevont tehetséges fiatalok száma	50 fő
A tehetségsegítő programban, önszerveződésben részt vevő tehetséges fiatalok száma	15 fő
A tehetségsegítő programba bevont önkéntesek száma	5 fő
A programot sikeresen befejező fiatalok aránya	80 %
Társadalmi és gazdasági szereplőkkel kialakított együttműködések száma	15 db
Tehetségműhely: tehetséges tanulók elégedettség vizsgálata	3,8 <átlag
Kiállítások, bemutatók száma (tanévenként)	3 db
Egyéni fejlesztési tervek elkészítése minden tanév okt. 15-ig	80%

11. NYOMON KÖVETÉS, UTÓGONDOZÁS

A tehetséges fiatalok speciális személyiségfejlődése megköveteli, hogy a tehetségsegítő programból való kikerülés után is a folyamat részeként foglalkozzunk velük. Ez alatt – többek között – azt értem, hogy a mentorálás még zajlódhat, a kapcsolattartás lehet élő, tartalommal teli. A biztonságot nyújtó kapcsolatokat, kötődést nem kell feladni, nem kell ok nélkül elfordulni, a folyamatot befejezetté nyilvánítani. Lehet a kapcsolatot ritkítani, más kommunikációs szintre emelni, más hőfokkal üzemeltetni, de az attól még biztonságot nyújtó kötél marad. (Gefferth, 2010)

Bár a program célzott korosztálya a 7-13. évfolyamig tart, egy szervezetnek tartást ad, elhivatottságot, ha tudja kezelni a kilépő korosztályt. Annyi értéket képvisel, tapasztalatot ad, ami segítheti a fiatalabbak mentorálásának gyakorlati hasznosságát.

Ennek érdekében pár pontból álló akció tervet hoztunk létre az utógondozás feladatainak racionalizálását segítve.

Sorszám	Lépés	Időtartam/időpont	Érintettek köre
1.	Kapcsolattartás formáinak, időszakainak egyeztetése, elérhetőségek pontosítása, portfólió összeállítása	A program zárásakor, ill. a programból való kikerülés időpontjában	<i>Tehetséges fiatal</i> <i>Kapcsolattartó (mentor)</i> <i>Tanácsadó stb.</i>
2.	Információs levél írása (mi történt velem, első önálló lépések stb.)	3 hónapon belül	<i>Tehetséges fiatal</i> <i>Kapcsolattartó (mentor)</i> <i>Tanácsadó stb.</i>
3.	Személyes kapcsolattartás - találkozás	4-6 hónapon belül	<i>Mentor</i> <i>Mentorált</i>
4.	Telefonon történő kapcsolattartás	Folyamatos (havonként)	
5.	Tanácsadói konzultáció	Igény szerint (de nem haladhatja meg a havi találkozási gyakoriságot), de legalább félévente egyszer	<i>Mentor</i> <i>Mentorált</i>
6.	Élménybeszámoló, tapasztalatcsere	Az első 3 évben évente	<i>Tehetségpont tagjai, érdeklődők</i>
7.	Tehetség-tanácsadásba, szervezési munkába, lehetőségek felkarolásába bevonni	3-5 év tapasztalattal	<i>Mentor</i> <i>Mentorált</i>

Bátorítjuk a tehetséggondozó programban résztvevő tanulókat arra, hogy önszerveződéssel maradjanak baráti közösségekben, „az egy nyelvet beszélünk” érzés megtartó ereje működjön még. Tehetségterülettől függően az önszerveződő körök támogatása folyamatos maradhat: pl. kiállítás szervezés. A jó példa, a közös sors mind egy cél érdekében viszi a hajót. Későbbiekben a tehetséggondozó múlttal rendelkező fiatalok, felnőttek alapját képezhetik a Tehetségtámogatók Baráti Körének.

12. IRODALOMJEGYZÉK

- DR. TÓTH LÁSZLÓ (2004): *Pszichológiai vizsgálati módszerek* Pedellus Kiadó
- DR. BALOGH LÁSZLÓ – DR. MEZŐ FERENC (2010): *Fogalomtár a Tehetségpontok számára* (alapváltozat) www.tehetsegpont.hu
- *Magyar Génius Program minőségpolitikája* www.tehetsegpont.hu/96-20783.php
- DR. BALOGH LÁSZLÓ (2007): *Elméleti kiindulási pontok tehetséggondozó programokhoz* (A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács 2007. január 5-6-i tanácskozásához) www.geniuszportal.hu/?q=node/77
- DR. GEFFERTH ÉVA (2010): *Mentortevékenység a tehetséggondozásban* (Elhangzott 2010. szeptember 29-én továbbképzésen, Kaposváron a Klebelsberg Tehetségpontban)

13. MELLÉKLETEK

13.1 Egyéni fejlesztési terv

Név:

Időszak: 2010/2011-es tanév

Elkészítési határidő: minden tanév október 15.

Helyzetfelmérés, jelen státusz

Tanulmányi előmenetel

9. évfolyam		10. évfolyam		11. évfolyam		12. évfolyam		13. évfolyam	
félév	évvége	félév	évvége	félév	évvége	félév	évvége	félév	évvége

Előző tanévben:

Kiemelkedő eredményt ért el (tantárgyak)	Intézkedések (tantárgyi tehetséggondozásban részt vesz)

Javításra szorul (tantárgyak)	Intézkedések

MÉRÉSEK

Tanulói portfólió értékelő mappába kerül:

-

Helyi mérési eredmények

Mért terület	Egyéni eredmény	Csoport átlag	Országos átlag

Továbbtanulás, pályaaorientáció

Terület, szakma megnevezése:

Mérés eredménye:

Választott fakultáció:

Tervezett érettségi tárgyak:

Fejlesztendő terület

Képességtérület, attitűd stb. megnevezése	Hogyan valósul meg a fejlesztés?

Tehetséggondozás

1. Tehetséges területek:
2. Az egyéni tehetségfejlesztés irányába tett szakmai lépések:

Egyéb támogató programban részt vesz (pl. Útravaló stb.) – program, mentor megnevezése:

A tanulóval foglalkozó szakemberek megnevezése:

Név	Terület

Dátum

Aláírás

Azonosító szám	Tanácsadáson megjelent személy neve, státusza (jelölni)				Tanuló neve	Osztály	Osztályfőnök neve	Tanácsadást végző pedagógus neve
	Szülő, családtag	Tanuló	Pedagógus	Osztályfőnök				
Szülő neve, elérhetősége: ☎: _____ 💻: _____ ✉: _____						Tanuló elérhetősége ☎: _____ 💻: _____ ✉: _____		
Probléma rövid leírása 						Problémában érintett személyek 		
						Probléma rangsorolása (jelölni) <table border="1"> <tr> <td>konzultációs beszélgetés</td> <td>emelkedett feszültség és stressz szint</td> <td>krízishelyzet</td> </tr> </table>		
konzultációs beszélgetés	emelkedett feszültség és stressz szint	krízishelyzet						
Javasolt lépések 						Intézkedési terv 		
Egyéb feljegyzések 								Következő időpont
								Dátum
								Aláírás

Küldő intézmény neve:			Küldő személy neve:		
Elérhetősége: ☎: 💻: ✉:			Elérhetősége ☎: 💻: ✉:		
Tehetségterület:					
Eddigi eredmények:					
Fejlesztendő képességterületek (megnevezés, ki fejleszt, mikor, hogyan-mivel stb.)					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Mérések				Szakmai team	
Mért terület	Módszer	Eredmény		Név, beosztás	Elérhetőség